

Provpass 1

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Kvantitativ del k

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematisk problemlösning), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

DELPROV XYZ – MATEMATISK PROBLEMLÖSNING

1. Vad är $\frac{9 \cdot \frac{1}{10}}{1 - \frac{1}{10}}$?

A $\frac{1}{10}$

B $\frac{1}{9}$

C 1

D $\frac{10}{9}$

2. I figuren har x , y och z värden så att summan av varje rad är lika stor som summan av varje kolumn respektive varje diagonal. **Vad är summan av x , y och z ?**

x	13
y	z

A 13

B 26

C 39

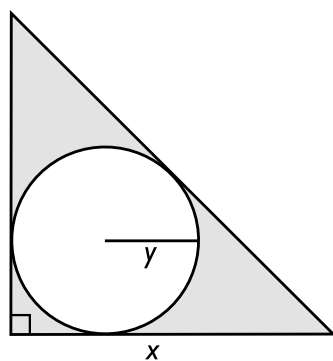
D 52

3. $1 < x \leq 5$
 $y = 3x - 7$

Vilket av följande tal ingår inte i värdemängden för y ?

- A -4
- B 2
- C 6
- D 8

4. En cirkel med radien y är inskriven i en likbent triangel. Vad är arean av det skuggade området i figuren?

- A $0,5x^2 - \pi y^2$
- B $0,5x^2 + \pi y^2$
- C $5x^2 - \pi y^2$
- D $5x^2 + \pi y^2$

5. Vad är $(10\sqrt{5})^2$?

- A 50
- B 250
- C 500
- D 2 500

6. Vilket uttryck har samma värde som $\frac{4x^5 + 8x}{2x}$ för alla $x > 0$?

- A $2x^3 + 4x$
- B $2x^4 + 4x$
- C $2x^3 + 4$
- D $2x^4 + 4$

7. Vad är x om $-(-10 + 2x) = 2x + 4$?

- A $-3/2$
- B $-7/2$
- C $7/2$
- D $3/2$

8. Vad blir resten då man dividerar 897 med 7?

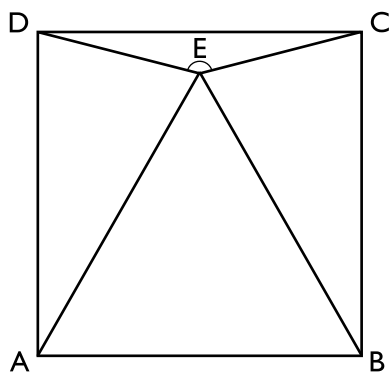
- A 0
- B 1
- C 3
- D 6

9. $81^{\frac{1}{m}} = 9^n$

Vad är mn ?

- A $1/2$
- B 2
- C 3
- D 6

10. I kvadraten ABCD är den liksidiga triangeln ABE inritad.
Vad är vinkeln CED?

- A 120°
- B 135°
- C 150°
- D 165°

11. Om medianen av åtta på varandra följande heltal är $-1,5$ vad är då det minsta av talen?

- A -6
- B -5
- C -4
- D -3

12. $x \neq 0$

I vilket intervall ligger x om $\frac{x}{\frac{2x}{3}} = 8 + 4x$?

- A $-2 \leq x < -1$
- B $-1 \leq x < 0$
- C $0 < x < 1$
- D $1 \leq x < 2$

- 13. På ett bord finns två bollar, en röd och en vit. Det finns även sex lådor som är placerade i rad.**

Kvantitet I: Antalet sätt att placera de två bollarna i lådorna så att det alltid finns minst en tom låda mellan bollarna. Den röda bollen ska placeras till vänster om den vita bollen.

Kvantitet II: 12

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

- 14. *Kvantitet I:*** Avståndet mellan punkten $(-4, y)$ och punkten $(22, y)$

Kvantitet II: Avståndet mellan punkten $(3, y)$ och punkten $(-21, y)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. Två cirklar med olika stora radier skär varandra i två punkter.

Kvantitet I: Radien av den större cirkeln

Kvantitet II: Avståndet mellan cirklarnas medelpunkter

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. Kvantitet I: En åttondel av 2^6

Kvantitet II: 8

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. En mätserie är: 5, 1, 6, 5, 8

Kvantitet I: Mätseriens median

Kvantitet II: Mätseriens medelvärde

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. $x > 0$ och $y > 0$

Kvantitet I: $x^2 + y^2$

Kvantitet II: $(x + y)^2$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

19. $x = 3y - 3$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: y

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

20. $x > 1$

Kvantitet I: En tredjedel av variabeln x dividerat med fyra

Kvantitet II: En fjärdedel av variabeln x dividerat med tre

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

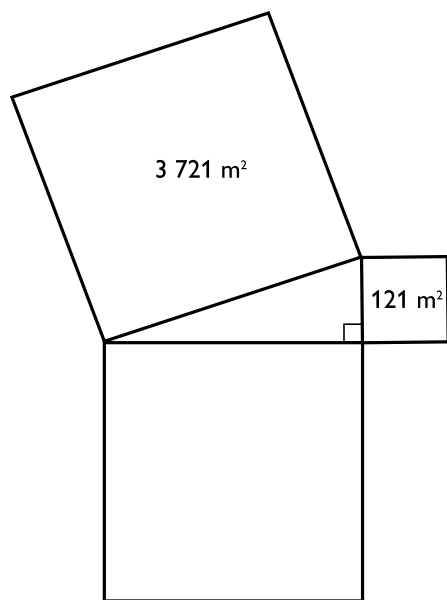
21. x och y är negativa tal så att $x = 2y$.

Kvantitet I: $5x - y$

Kvantitet II: $2x + 4y$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

22. Hörnen till tre kvadrater av olika storlek sammanfaller så att kvadraterna avgränsar ett område i form av en rätvinklig triangel. Arealen av den största kvadraten är $3\,721\text{ m}^2$ och arean av den minsta kvadraten är 121 m^2 .

Kvantitet I: Längden av sidan på den mellanstora kvadraten

Kvantitet II: 59 meter

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

23. Norden består av länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. **Vilket nordiskt land konsumerade minst respektive mest elektricitet år 2008?**

- (1) Norge konsumerade mer än Finland, Danmark och Island tillsammans, men mindre än Sverige.
- (2) Sverige konsumerade mer än Finland, som i sin tur konsumerade mer än Danmark.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

24. Olle stickar tre identiska tröjor med likadana garnnystan. Tröjorna väger tillsammans 1 350 gram. **Vad väger ett garnnystan?**

- (1) Varje tröja väger 450 gram.
- (2) Efter att Olle förbrukat två garnnystan så är en tredjedel av den första tröjan ostickad.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

25. I en biografsalong är sittplatserna placerade i parallella rader och det är lika många sittplatser i varje rad. **Hur många sittplatser finns det i varje rad?**

- (1) Om man adderar antalet sittplatser i en rad med antalet rader får man summan 42.
- (2) Antalet sittplatser i en rad är tio färre än antalet rader.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

26. Bland talen 21, 24, 27, 30, 36, 45 väljs ett ut, vilket?

- (1) Talet är en heltalsmultipel av 9.
- (2) Talet är udda.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. I ett cykelställ står både damcyklar och herrcyklar med och utan sadelskydd. Lika många herrcyklar som damcyklar har sadelskydd. **Hur många damcyklar är utan sadelskydd?**

- (1) Antalet herrcyklar utan sadelskydd är dubbelt så stort som antalet damcyklar utan sadelskydd.
- (2) Det finns sex herrcyklar och fyra damcyklar.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

28. a, b, c, d och e är olika heltal större än 0.

$$a + b + c + d = 20$$

$$a + c + e = 23$$

Vad är e ?

- (1) $b + d = 10$
- (2) $a + b = 4$
 $c + e = 20$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Lockouter och strejker

Det totala antalet arbetsinställelser i Sverige 1965–2001, uppdelat på kategorierna lockouter samt lovliga och olovliga strejker. För varje år anges inom de olika kategorierna antalet arbetsinställelser, antalet anställda som berördes samt det totala antalet inställda arbetsdagar.

År	Lockouter			Lovliga strejker			Olovliga strejker			Summa arbetsinställelser		
	Antal	Anställda	Dagar	Antal	Anställda	Dagar	Antal	Anställda	Dagar	Antal	Anställda	Dagar
1965	-	-	-	4	80	3 920	4	168	180	8	248	4 100
1966	1	27 600	341 500	17	1 146	9 440	8	690	660	26	29 436	351 600
1967	-	-	-	6	20	365	1	70	35	7	90	400
1968	-	-	-	2	22	350	5	357	465	7	379	815
1969	-	-	-	16	1 479	48 500	25	7 544	63 900	41	9 023	112 400
1970	-	-	-	6	8	150	128	26 661	155 600	134	26 669	155 750
1971	1	33 800	233 000	4	12 940	579 300	55	16 110	26 500	60	62 850	838 800
1972	-	-	-	9	100	2 200	35	7 000	8 300	44	7 100	10 500
1973	-	-	-	1	40	280	47	4 210	11 520	48	4 250	11 800
1974	-	-	-	15	5 895	34 791	225	21 152	22 723	240	28 618	57 514
1975	1	55	867	22	2 263	13 928	267	35 231	343 161	290	37 511	357 956
1976	-	-	-	7	709	6 910	116	10 185	18 699	123	10 894	25 609
1977	2	1 850	49 495	18	7 489	55 546	87	9 076	13 750	107	18 358	118 791
1978	1	15	115	11	1 984	22 920	154	15 775	18 964	166	17 774	41 999
1979	-	-	-	9	263	840	198	32 052	27 824	207	32 315	28 664
1980	4	687 550	4 116 198	15	203 707	323 052	185	27 461	39 261	204	746 677	4 478 511
1981	1	5 100	24 225	15	83 254	177 739	51	10 857	7 173	67	99 211	209 137
1982	-	-	-	-	-	-	46	5 136	1 761	46	5 136	1 761
1983	1	2 000	23 500	53	9 761	30 091	39	4 611	3 332	92	14 372	36 923
1984	1	300	2 700	7	1 382	13 204	199	22 294	18 089	206	23 676	31 293
1985	1	85 200	158 000	5	21 806	330 495	154	17 506	15 719	160	124 512	504 214
1986	1	2 600	13 800	7	50 554	677 678	68	15 750	4 974	75	66 304	682 652
1987	-	-	-	4	75	1 244	68	10 442	13 482	72	10 517	14 726
1988	1	40 000	200 000	6	42 420	582 480	137	12 730	14 936	144	95 150	797 416
1989	1	200	2 600	5	18 024	382 478	133	15 878	24 635	139	34 102	409 713
1990	2	46 500	741 000	12	16 709	47 713	112	11 950	14 142	126	73 159	770 356
1991	3	171	3 867	9	1 868	17 360	11	469	497	23	2 508	21 724
1992	1	45	405	10	16 648	26 087	9	1 293	1 649	20	17 970	27 997
1993	8	17 369	84 503	18	16 411	149 141	7	647	1 905	33	29 318	189 828
1994	2	584	2 210	8	21 761	52 307	3	235	91	13	21 996	52 398
1995	6	67 548	187 729	11	69 501	545 555	19	3 453	5 108	36	125 489	627 291
1996	1	4 500	13 500	3	4 409	47 210	5	427	638	9	9 137	61 348
1997	3	5 513	11 338	5	5 554	12 095	6	802	484	14	11 856	23 579
1998	2	19	554	4	81	820	7	470	303	13	570	1677
1999	1	47	900	7	8 671	77 072	2	763	763	10	9 481	78 735
2000	-	-	-	-	-	-	2	163	272	2	163	272
2001	2	9	170	12	9 079	10 771	6	749	197	20	9 831	11 098

Uppgifter

29. Hur många olovliga strejker genomfördes i genomsnitt per år under 1990-talet?

- A 9
- B 11
- C 15
- D 18

30. Hur stor andel av det totala antalet strejker 1968 var olovliga?

- A 40 procent
- B 50 procent
- C 60 procent
- D 70 procent

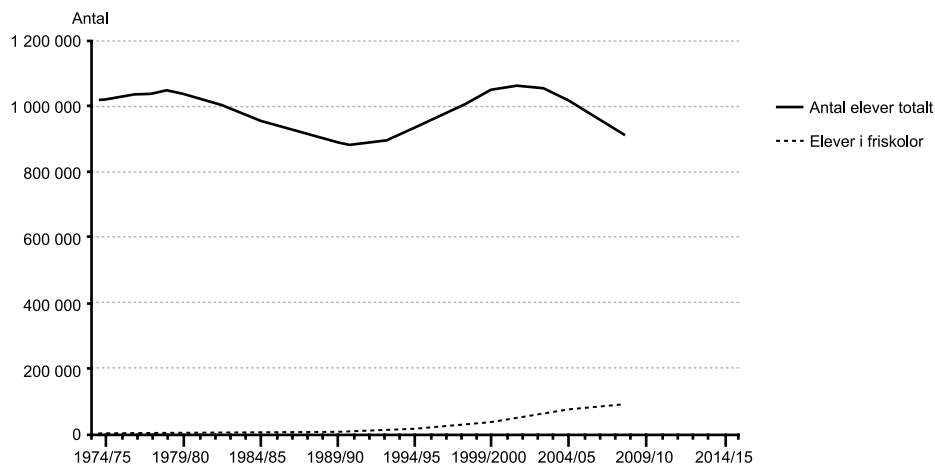
31. Hur många var de inställda arbetsdagarna per anställd till följd av lockout det år då antalet lockouter var som störst?

- A 5
- B 6
- C 7
- D 8

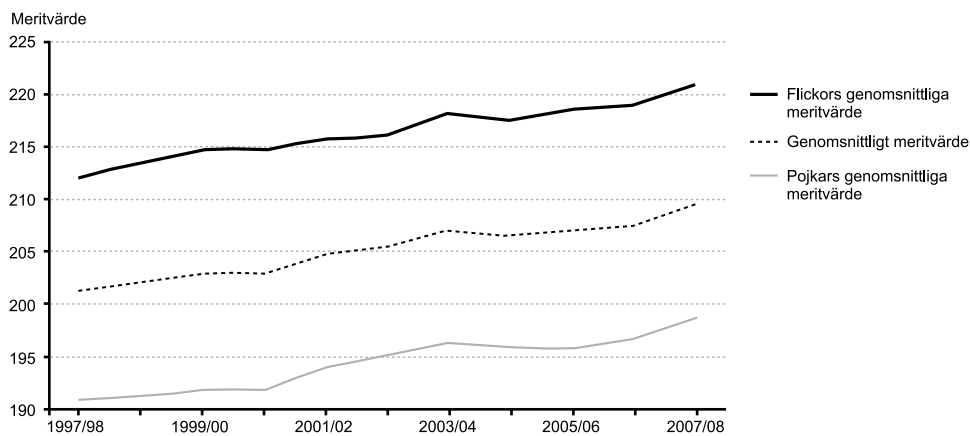
32. Studera det totala antalet arbetsinställelser. Vilket av följande år noterades den största förändringen, i antal räknat, jämfört med närmast föregående år?

- A 1973
- B 1979
- C 1980
- D 1985

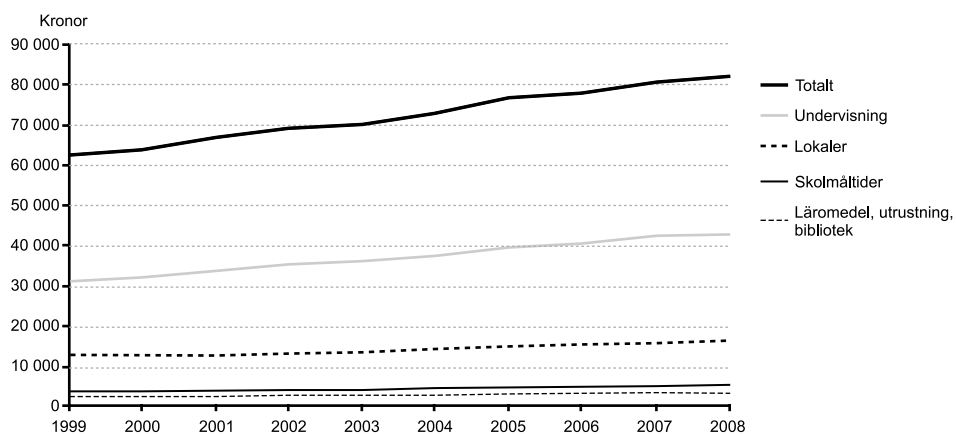
Elever i grundskolan

Antalet elever i grundskolan totalt och därav i friskolor
läsåren 1974/75–2008/09.

Det genomsnittliga meritvärdet¹ för alla elever samt för
flickor och pojkar i årskurs 9 läsåren 1997/98–2007/08.

Den totala kostnaden per elev i kommunal grundskola
1999–2008. Dessutom redovisas fyra delkostnader.

¹ Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Det högsta möjliga meritvärdet är 320 poäng.

Uppgifter

33. Hur stor andel av den totala kostnaden per elev i den kommunala grundskolan 2008 gick till undervisning?

- A 1/3
- B 2/5
- C 1/2
- D 3/5

34. Hur stor var skillnaden i genomsnittligt meritvärde mellan pojkar och flickor då denna skillnad var som störst?

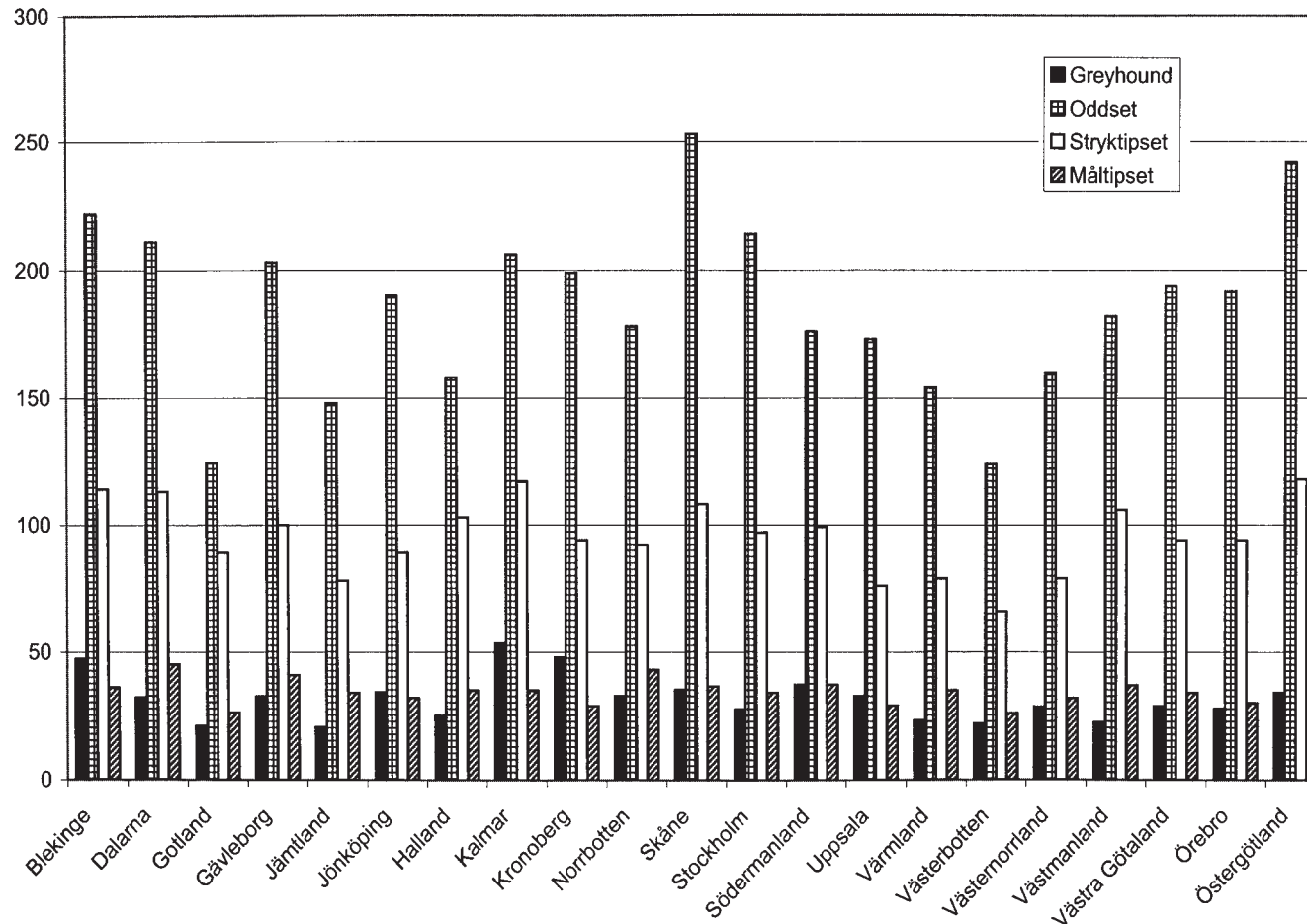
- A 8
- B 11
- C 18
- D 23

35. Hur stor andel av det totala antalet grundskoleelever gick i friskolor när denna andel var som störst?

- A 1 procent
- B 5 procent
- C 10 procent
- D 15 procent

Försäljning av spel

Kronor/invånare

Försäljning av turspel och sportspel under 2003 och 2004. Kronor per invånare och län.

	2003	2004
Blekinge	2 278	2 290
Dalarna	2 173	2 162
Gotland	1 756	1 774
Gävleborg	2 442	2 480
Halland	1 923	1 964
Jämtland	1 705	1 750
Jönköping	2 059	2 082
Kalmar	2 012	2 070
Kronoberg	1 970	1 928
Norrbottn	2 167	2 162
Skåne	2 091	2 194
Stockholm	2 336	2 369
Södermanland	2 386	2 418
Uppsala	1 971	2 024
Värmland	1 984	1 998
Västerbotten	1 305	1 311
Västernorrland	1 905	1 864
Västmanland	2 510	2 493
Västra Götaland	1 939	2 012
Örebro	2 206	2 314
Östergötland	2 148	2 268

Försäljningen av fyra sportspel 2004 angivet i kronor per invånare och län.

Uppgifter

36. Hur stor andel av de pengar som invånarna i Kalmar län satsade på tur- och sportspel 2004 satsades på de fyra redovisade sportspelen?

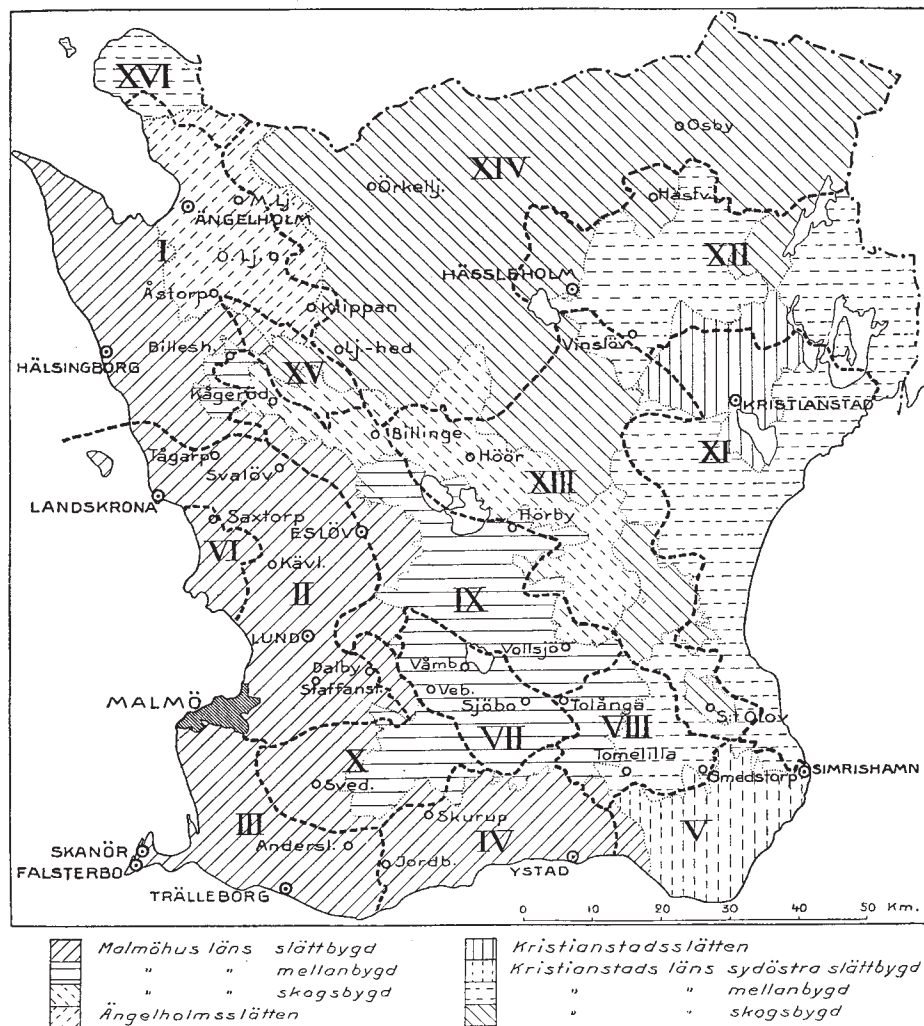
- A $1/7$
- B $1/6$
- C $1/5$
- D $1/4$

37. År 2004 hade Dalarna 270 771 invånare. Hur stor var den sammanlagda försäljningen av stryktips och måltips i Dalarna det året?

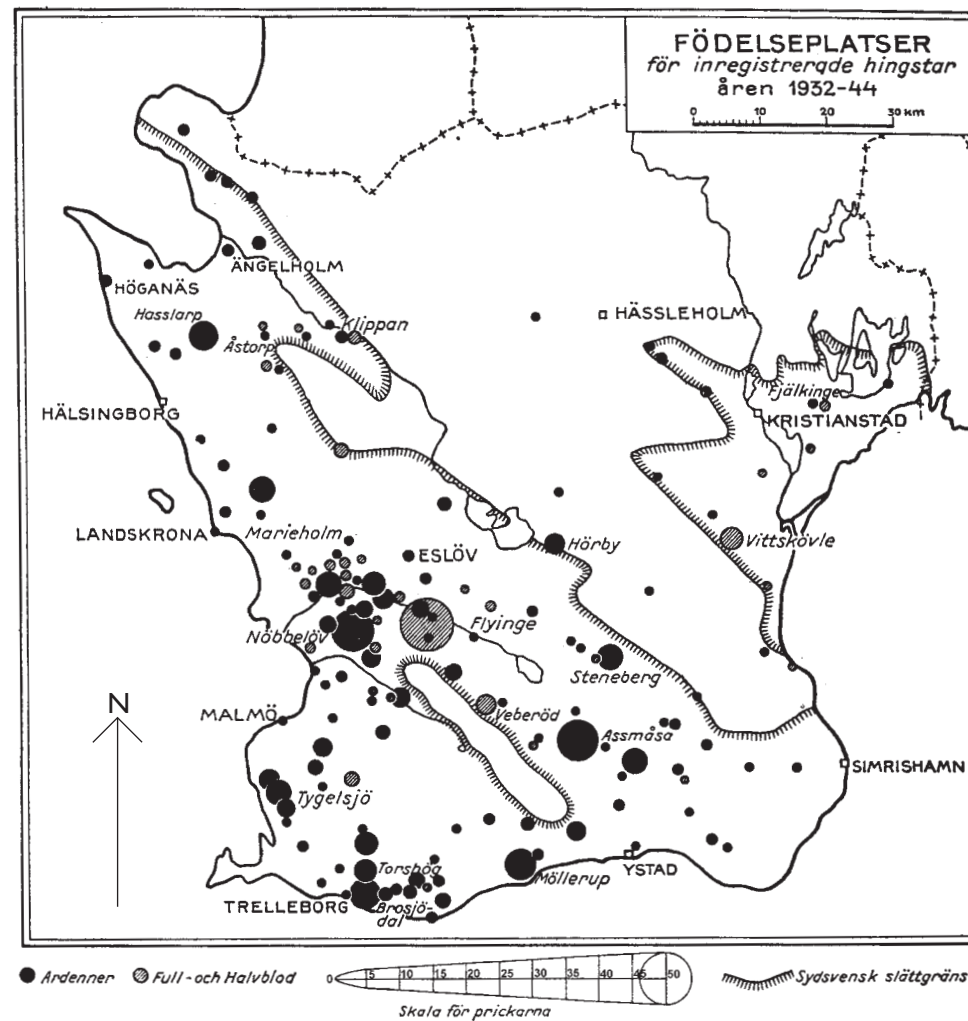
- A 31 miljoner kronor
- B 43 miljoner kronor
- C 57 miljoner kronor
- D 108 miljoner kronor

Jordbruksområden och hästuppfödning i Skåne

- 22 -

Skåne indelat i jordbruksområden 1937. På kartan kombineras två olika indelningar. Indelning A består av 8 områden som markeras med raster. Indelning B består av 16 områden som markeras med romerska siffror.

Födelseplatser för inregistrerade hingstar i Skåne under perioden 1932-1944. Prickarnas raster anger hästras, och prickarnas storlek anger antalet hingstar.

Jordbruksområden enligt indelning B:

I: Ängelholm-Hälsingborgsslätten	IX: Billesholm-Vollsjöbygden
II: Lund-Landskronasläätten	X: Romeleåsens grusbygd
III: Söderslätt	XI: Kristianstads lerslätt och sandslätt
IV: Ystadsbygden	XII: Kristianstadsslättens norra övergångsbygd
V: Simrishamnsslätten	XIII: Linderödsåsens skogsbygd
VI: Saxtorp-sandområdet	XIV: Sydsvenska höglandets skogsbygd
VII: Våmb-sandslätten	XV: Söderåsen
VIII: Tolånga-Smedstorpsbygden	XVI: Bjärehalvön

Uppgifter

38. Vilket jordbruksområde låg 40 kilometer nordost om Höör, enligt de två indelningarna?

<u>Indelning A</u>	<u>Indelning B</u>
A Kristianstads läns mellanbygd	Kristianstadsslättens norra övergångsbygd
B Kristianstads läns mellanbygd	Sydsvenska höglandets skogsbygd
C Kristianstads läns skogsbygd	Kristianstadsslättens norra övergångsbygd
D Kristianstads läns skogsbygd	Linderödsåsens skogsbygd

39. Identifiera de två enskilda födelseplatserna med flest inregistrerade ardennerhingstar. Hur många ardennerhingstar föddes sammanlagt på dessa två platser?

- A 50
- B 70
- C 90
- D 110

40. Hur stor var arean av jordbruksområdet Sydsvenska höglandets skogsbygd enligt indelning B?

- A 1 500 km²
- B 2 000 km²
- C 2 700 km²
- D 3 500 km²

Provpass 3

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del d

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. oblat

- A marmorpelare
- B silverbricka
- C gammalt mynt
- D skuldebrev
- E nattvardsbröd

2. infria

- A berömma
 - B avlasta
 - C charma
 - D uppfylla
 - E glädja
-

3. algebra

- A räkning med heltal
- B huvudräkning
- C talserie
- D procenträkning
- E räkning med symboler

4. rationell

- A pålitlig
 - B föränderlig
 - C sparsam
 - D lättbegriplig
 - E förnuftig
-

5. trojka

- A diktator
- B generalstab
- C departement
- D tremannavälde
- E domstol

6. sporadiskt

- A på enklaste sätt
 - B av en slump
 - C vid enstaka tillfällen
 - D av skilda slag
 - E på ren impuls
-

7. lamell

- A kägla
- B skiva
- C tygbit
- D frans
- E rulle

8. abonnera

- A leverera
 - B göra tillgänglig
 - C förhandsbeställa
 - D komma överens
 - E återbetala
-

9. rundlig

- A riklig
- B måttlig
- C lämplig
- D tillräcklig
- E överskattad

10. eutanasi

- A bedövning
- B självbehärskning
- C dödshjälp
- D balansrubbing
- E aptitlöshet

Flickkonst

Maria Lindberg, Anna Maria Ekstrand och Helene Billgren fick i början av 1990-talet alla gå under beteckningen flickkonstnärer. Begreppet uppfattades som nedvärderande. Men recensenterna använde det ändå.

– De menade att konstnärerna utforskade en flickvärld, något som de manliga recensenterna själva inte kände till och som de ställde sig undrande eller främmande inför, säger Kajsa Widegren, Göteborgs universitet.

Kajsa Widegren har en längre tid intresserat sig för mötet mellan konstnärlig gestaltning och konstruktioner av "flickan". I sin avhandling i genusvetenskap *Ett annat flickrum* tar hon sig an de tre konstnärerna, som med sina bilder utmanar traditionella föreställningar om flickor och sexualitet. Sexuella övergrepp är ett av de teman som hon ser i deras verk. Det är ett samhällsproblem som var mycket närvarande i den offentliga debatten under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet, och det var något som både konstnärerna och recensenterna måste förhålla sig till. Kring sexuella övergrepp mot barn fanns olika konflikter, exempelvis sådana som handlar om tolkning och tolkningsföretade.

Kajsa Widegren försöker göra diskursanalys på bilderna. Samtidigt undersöker hon hur recensenterna tagit emot bilderna och hur de med sina texter skapar förståelse och avgränsar tolkningsmöjligheter. Hon menar att betraktaren av bilderna ställs inför tolkningsdilemman som påminner om konflikten mellan å ena sidan en radikalfeministisk diskurs kring flickor som utsatts för sexuella övergrepp och å andra sidan en trovärdighetsdiskurs till försvar för män som anklagas för sådana övergrepp.

Begreppet "flickkonst" är problematiskt. Att antyda att vuxna kvinnor är flickaktiga i en kultur som premierar vuxen professionalitet kan ha sexistiska motiv.

– I vissa texter används det här begreppet väldigt nedvärderande. Konstnären ses till exempel som en obstinat flicka i sandlådan, och det gör tematiken ogiltig för konsten att ägna sig åt. Det konstnärliga uttrycket blandas samman med frågan om kvotering av konstnärsfältet.

Kajsa Widegren ser ändå att det finns något angeläget i begreppet. Hon använder flickrum och flickrumsetetik som metafor för att utforska flicktematiken utan att underordna någons uttryck.

– I Maria Lindbergs fall handlar flickrummet om hur rumskänslan skapas. Anna Maria Ekstrand använder saker som Barbiedockor och andra leksaker hämtade från flickrummet. Helene Billgrens konst förhåller sig till både tid och rum. Den utspelar sig i ett odefinierat 1950–60-tal, en säkrad zon med möjlighet att vara feminin.

Flickrumsmetaforen är en feministisk metafor. Den är placerad i spänningsfältet mellan Virginia Woolfs "ett eget rum" som står för frihet och Eve Kosofsky Sedgwicks "epistemology of the closet" som mer handlar om det slutna rummets osynliggörande. Flickrummet kan ses som ett utrymme där barnet skyddas från vuxnas sexuella aktiviteter, en materiell frizon som tillåter avskiljande från samhällets betvingande normer kring kön och sexualitet, eller en inlåsandegarderob som står för en dominant familjestruktur som kan möjliggöra övergrepp.

JIMMY SAND

Uppgifter

11. Vilken uppfattning om begreppet "flickkonst" överensstämmer bäst med Kajsa Widegrens?

- A Det var lämpligt för sin tid men måste idag ges ett radikalt annorlunda innehåll.
- B Det är accepterat hos konstnärerna men blir sexistiskt i händerna på konstrecensenterna.
- C Det är ett konstgjort begrepp som fått ersätta en seriös och genusinriktad forskning.
- D Det kan i sig accepteras och vara användbart men måste hanteras varsamt.

12. Vad är enligt texten innebörden av flickrummet som feministisk metafor?

- A Flickrummet är en personlig plats med egen tids- och rumsdimension.
- B Flickrummet kan betyda såväl frigörelse som förtryck.
- C Flickrummet kan tolkas i genustermer utan moraliska pekpinar.
- D Flickrummet uttrycker den nödvändiga avskildhet där kvinnlig identitet formas.

Skydds jakt

Remissvar från SOF till Naturvårdsverket

Nu i vår har frågan om nya riktlinjer för skydds jakt varit ute på remiss.

Sveriges ornitologiska förening (SOF) anser att tillstånd till skydds jakt ges alldeles för lättvindigt i landet och att myndigheterna ofta inte följer de regler som gäller.

Avgörande i sammanhanget är paragraf 23a i jaktförordningen, som säger att åtminstone ett av fyra skäl måste vara uppfyllt för att tillstånd ska ges. Ännu ett krav är att det inte får finnas någon annan lämplig lösning på problemet.

Granskar vi de tillstånd som ges är det uppenbart att regelverket inte följs. Det gäller alldeles särskilt så kallad sanitär skydds jakt i samhällen och på soptippar. En kartläggning som SOF gjorde för några år sedan visade att denna typ av skydds jakt oftare styrdes av intresset hos de jägare som anlätades än av något egentligt behov.

Omfattningen av sanitär skydds jakt varierar också väldigt mycket från kommun till kommun, trots att förutsättningarna i princip är desamma. En annan studie som vi genomförde vid soptippar i Norrbottens län 2011, visade på samma slappa inställning från den tillståndsgivande myndighetens sida.

SOF:s åsikt är att skydds jakt som bedrivs av sanitära skäl inte fyller någon egentlig funktion och att den därför bör avskaffas, alternativt förenas med stränga krav gällande villkoren i ovannämnda paragraf i jaktförordningen. Något utrymme för den närmast generella tillämpning som idag förekommer ska inte få finnas.

I de fall där till exempel kråkfåglar och trutar kan uppfattas som ett problem är orsaken nästan alltid brister i renhållningen respektive sophanteringen på tipparna. Med relativt begränsade åtgärder kan ”problemen” lösas.

Så sent som i april i år slog för övrigt Mark- och miljööverdomstolen fast att en råkkoloni inte är en sanitär olägenhet. Fallet gällde en koloni i Helsingborg. En privatperson ville få bort råkorna och drev frågan ända upp till högsta instans.

SOF pekar också på den bristande övervakningen av givna tillstånd. Här måste kraven bli tydligare på att en adekvat uppföljning och kontroll ska göras och dokumenteras. Alltför ofta slarvas det på detta område.

När det gäller skydds jakt på duvhök vid utsättningsplatser för fasaner kräver SOF att denna kvarleva från gamla tiders rovdjurshat försvinner. Vidare anser SOF att det inte bör vara tillåtet att använda fällor med lockfåglar.

ANDERS WIRDHEIM

Uppgifter

13. Vad är en förutsättning för att skydds jakt ska få ske, enligt textens referat av den gällande lagstiftningen?

- A Att skydds jakten är inriktad på några specifika djurarter.
- B Att alla möjligheter förutom skydds jakt är uttömda.
- C Att skydds jakten utförs av särskilt utsedda jägare.
- D Att miljön förbättras som ett resultat av skydds jakten.

14. Hur vill SOF att skydds jakt ska tillämpas i fortsättningen, enligt texten?

- A På ett mer långsiktigt och effektivt sätt.
- B På ett mer resurssnålt och planerat sätt.
- C På ett mer förebyggande och flexibelt sätt.
- D På ett mer sparsamt och reglerat sätt.

Placebosvar vid smärta

Tidigare förklaringsmodeller inom placeboforskningen har ofta inneburit att patienten varit klart medveten om de verbala instruktioner eller inlärd signal som triggar placeboeffekter. Inom närliggande forskningsfält finns emellertid växande bevis för att viktiga aspekter av vårt beteende kan utlösas av signaler som inte uppfattas medvetet.

I likhet med studier av omedvetna aspekter av hjärnans belöningssystem och studier av ångest och fobi syftade denna studie till att undersöka om placebo och nocebo (negativ placebo) kunde utlösas omedvetet.

Två experiment utfördes med totalt 40 friska deltagare (24 kvinnor, medelålder 23 år). Deltagarna fick först prova ut en smärtstimulator (värmeplatta 3 x 3 cm) som placerades på underarmen och sedan skatta smärta vid olika temperaturer på en skala från 0 = ingen smärta till 100 = starkast tänkbara smärta. Deltagarna placerades sedan framför en datorskärm och uppmanades att hålla blicken på skärmen och skatta varje smärtstimulering mellan 0 och 100.

I det första experimentet utfördes en inlärningssekvens, där två tydligt synliga bilder föreställande olika neutrala ansikten konsekvent kopplades samman med hög eller låg smärta (medelvärde smärtskattning: hög = 63, låg = 24).

För att testa ifall placebo och nocebo kunde aktiveras av tydligt synliga signaler för hög och låg smärta följdes inlärningsen av en testsekvens där samma ansikten visades på skärmen, men denna gång kopplades bilderna samman med en och samma medelstarka temperatur. Resultat

taten från testsekvensen bekräftade att placebo (minskad smärta) och nocebo (ökad smärta) uppstod när deltagarna såg bilderna för låg respektive hög smärta, trots att temperaturen var densamma (smärtskattning testsekvens: hög = 53, låg = 19).

I det andra experimentet, som utfördes i en ny grupp av deltagare, undersöktes om placebo- och nocebosvar kunde aktiveras trots att de inlärd signalerna för hög och låg smärta presenterats omedvetet. Liksom i det första experimentet användes klart synliga bilder under inlärningssekvensen (medelvärde smärtskattning: hög = 52, låg = 21), men under testsekvensen visades bilderna så snabbt att deltagarna inte kunde särskilja dem. Resultaten visade att lägre smärtskattningar uppstod när deltagarna såg bilden för låg smärta (placebo) och högre vid bilden för hög smärta (nocebo), trots att samma temperatur använts och bilderna presenterats så snabbt att deltagarna inte var medvetna om vilken bild de sett (smärtskattning testsekvens: hög = 44, låg = 25).

KARIN JENSEN, MARTIN INGVAR

placeboeffekt = förväntanseffekt, gynnsam medicinsk behandlingseffekt som uppstår trots att behandlingen utförts med preparat utan aktiv substans eller med annan verkningslös metod

noceboeffekt = motsats till placeboeffekt

Uppgifter

15. Vad ville man ta reda på genom de beskrivna experimenten?

- A Huruvida placeboeffekter kan komma till uttryck som omedvetna smärtupplevelser.
- B Huruvida intryck som uppfattas omedvetet kan ge upphov till placeboeffekter.
- C Huruvida placeboeffekter kan uppstå trots att individen är omedveten om dem.
- D Huruvida smärtupplevelser kan utlösas som en följd av omedvetna placeboeffekter.

16. Forskarna genomförde två experiment som båda bestod av en inlärningssekvens och en testsekvens. När kunde placebo- och noceboeffekter observeras?

- A I det första experimentets båda sekvenser.
- B I det andra experimentets båda sekvenser.
- C I båda experimentens inlärningssekvenser.
- D I båda experimentens testsekvenser.

Barn i skola och fritidshem

Samarbete mellan skola och fritidshem förespråkades redan i SIA-utredningen på 1970-talet. Det blev inte förrän i början av 1990-talet, i samband med skolbarnsomsorgskommitténs uppdrag att ”följa, stimulera och påskynda en utveckling mot en organisatoriskt och pedagogiskt samlad verksamhet för skola och barnomsorg”, som samverkan mer på allvar kom till stand.

Därefter har skola och fritidshem kommit varandra närmare, och förändringar syns på alla nivåer. Idag är lagstiftning och tillsynsmyndighet gemensam, liksom lokala politiska nämnder och förvaltningar. Allt fler grundskollärare och fritidspedagoger återfinns i samma arbetslag. Det finns både möjligheter och problem med att två verksamheter, med olika traditioner och tidigare olika styrningar, förs samman för att hitta samarbetsformer som ska generera ekonomiska men också pedagogiska vinster.

Monica Hansens *Yrkeskulturer i möte: läraren, fritidspedagogen och samverkan* (1999) och Finn Calanders *Från fritidens pedagog till hjälplärare* (1999) har bidragit till att synliggöra de svårigheter som kan uppstå i mötet mellan yrkeskategorierna samt de motsättningar som finns mellan fritidspedagogernas och grundskollärarnas skilda yrkesinnehåll och yrkestraditioner, status och makt.

Tillsammans med Anita Söderlunds avhandling *Barn i skola och fritidshem: en studie kring samverkan* tillgodoses därmed tre olika perspektiv på integrering och samverkan: Calander ger en intressant och möjlig tolkning, Hansen behandlar pedagogerna och Söderlund studerar barnens eventuella vinster i en integrerad verksamhet.

Anita Söderlunds avhandling är en mycket välkommen studie, eftersom den just fokuserar på barnen och vilka konsekvenser samverkan mellan skola och fritidshem kan få för dem. Huvudsyftet har varit att undersöka huruvida tre olika organisatoriska samarbetsmodeller mellan fritidshem och skola – *integrerade*, *samverkande* och *blandade* skolor – har haft någon betydelse för barnens skolkunskaper, trivsel och allmänna upplevelser av skola och fritidshem, dels kortsiktigt i årskurs tre, dels långsiktigt i årskurs sex.

Söderlund har använt sig av Bromfenbrenners utvecklingsekologiska modell som teoretisk referensram för sin avhandling. Den betonar miljöns betydelse liksom betydelsen av samspelet mellan individ och miljö för individens utveckling. Ett nära samarbete mellan vuxna (t.ex. lärare och fritidspedagoger) kan bidra till att skapa en miljö som befämjar utveckling.

I sin analys har Söderlund också beaktat barnens socioekonomiska bakgrund. Här har skol- och bostadsområdet

använts som mått (förvisso ett grovt mått) och författaren ställer också frågan om det föreligger skillnader bland barnen när det gäller prestationer, trivsel och allmänna upplevelser som kan relateras till vilket område barnen kommer ifrån. Den sista frågeställningen som författaren arbetat med gäller om det finns skillnader mellan barn som haft fritidshem och barn som inte haft fritidshem, när det gäller deras inställning till skolämnen, skolprestationer, trivsel, självförtroende och kamratrelationer.

Det empiriska materialet är hämtat ur bl.a. Skolbomsprojektet, vars övergripande syfte var att utvärdera konsekvenser av olika organisationsformer av samverkan mellan skola och fritidshem, exempelvis elevers skolprestationer och sociala utveckling. Projektet pågick under en fyraårsperiod och bestod alltså av tre delar med fokus på elever, föräldrar och personal, varav Söderlund svarade för insamling, bearbetning och redovisning av resultat som rörde eleverna. Merparten av materialet som används i avhandlingen består av enkäter, som i första hand är besvarade av eleverna. Lärarna har bidragit med skattningar av elevernas kunskaper i skolämnen samt bedömningar av barnens nuvarande sociala kompetens och deras relationer till kamrater.

I studien ingår cirka 1 200 barn från årskurs tre och cirka 300 barn från årskurs sex. Nio olika skolor är representerade och de är valda utifrån de tre olika modellerna (integrerade, samverkande och blandade), vilka återfinns i tre olika bostadsområden, nämligen i innerstad, förort samt förort med hög andel invandrare – mångkulturellt område. *Integrerade skolor* kännetecknas av att personalen arbetar i arbetslag och har gemensamt ansvar för barnens hela dag och termin. Man har gemensam planering minst en gång i veckan, och fritidspedagogen finns minst sex timmar i veckan i klassrummet och grundskolläraren minst sex timmar i veckan på fritidshemmet. *Samverkande skolor* kännetecknas av att man inte arbetar i arbetslag. Man har gemensam planering, dock mer sällan än den integrerade, fritidspedagogen finns i klassrummet men inte lika ofta och grundskolläraren finns inte alls i fritidshemmet. *Blandade skolor* kännetecknas av att det i några klasser förekommer ett närmare samarbete mellan skola och fritidshem, medan det i andra klasser endast förekommer ett sporadiskt samarbete.

Da det gäller elevernas skolprestationer har provresultat i matematik och svenska årskurs tre använts. Söderlund har kompletterat med skattningar gjorda av lärare i årskurs sex. Övriga variabler som förutom skolprestationer återfinns i studien är trivsel, social kompetens,

kamratrelationer och mobbning, demokratifrågor och kontinuitetsfrågor. Här består empirin av elevenkäter och lärarskattningar.

Söderlunds studie ger inga mätbara resultat som visar på skillnader i barns kunskaper i matematik och svenska relaterat till samarbetsformer, inte heller när det gäller trivsel. Däremot framkommer skillnader som går att relatera till den typ av område barnen vuxit upp i. Barn i det mångkulturella området presterar sämre i skolan men tycks trivas bättre både i skola och på fritidshem jämfört med barn från innerstadsområdet. Utifrån lärarnas skattningar av elevernas kunskapsnivåer finns en viss skillnad i slöjd och idrott samt i musik. Barn från integrerade och samverkande modeller ligger över eller mycket över genomsnittet. Lärarna har också skattat hur frimodiga barnen är, liksom hur nöjda de är med sig själva och sina prestationer. Här finns ingen skillnad mellan de olika samarbetsformerna. Dock finns en skillnad mellan barn i årskurs sex som har fritidshemserfarenhet och barn som inte har det. Både i

barnens egna och i lärarnas skattningar förefaller det som att barn med fritidshemserfarenhet är nöjdare med sig själva och frimodigare samt har fler kamrater på fritiden än barn med annan erfarenhet. Ger fritidshemspedagogiken barn ett gott självförtroende? För att kunna besvara den frågan hade det varit intressant med en fördjupad diskussion kring fritidshemspedagogiken.

Söderlund har beskrivit de olika skolorna. Jag saknar dock beskrivningar av hur samarbetet mellan fritidspedagoger och grundskollärare faktiskt gått till, för att jag ska få en helhetsbild. Hur påverkar samarbetet barnen? Vilken betydelse har det för barnen att fritidspedagogerna finns med i klassrummet?

Det viktigaste är dock att barns situation och perspektiv görs till föremål för studier. Här har Anita Söderlund tagit ett viktigt steg och jag önskar att hennes studie kommer att följas av fler, som pekar på de konsekvenser samordningen med skolan får för barnen.

BIRGIT ANDERSSON

Uppgifter

17. Vilket antagande har Anita Söderlund utgått från i sin avhandling?

- A Att det kan vara gynnsamt för barns utveckling om vuxna i deras närhet samarbetar.
- B Att skillnader i barns socioekonomiska bakgrund kan kompenseras av samarbete mellan olika slags lärare.
- C Att barns trivsel i skolan påverkas av deras tidigare erfarenhet av fritidshem.
- D Att samspelet mellan barn speglar samspelet mellan hem och skola.

18. Vilken skillnad framhåller textförfattaren mellan de tre studier som nämns i texten?

- A Studierna har olika infallsvinklar på samarbetsformerna inom skolan.
- B Studierna presenterar olika förslag på arbeten inom skolan.
- C Studierna fokuserar på olika yrkeskategorier inom skolan.
- D Studierna analyserar olika elevgrupper inom skolan.

19. På vad grundade Anita Söderlund sin bedömning av elevernas kunskapsnivå?

- A Lärarskattningar och intervjuer med eleverna.
- B Skolans samarbetsform och elevernas provresultat.
- C Lärarskattningar och elevernas provresultat.
- D Skolans samarbetsform och intervjuer med personalen.

20. Vilka tre faktorer gav störst genomslag i resultaten i Anita Söderlunds studie?

- A Elevernas kulturella bakgrund, kunskapsnivå och sociala utveckling.
- B Pedagogisk metod, kunskapsnivå och samarbetsform i skolan.
- C Uppväxtmiljö, pedagogisk metod och elevernas kulturella bakgrund.
- D Fritidshemserfarenhet, uppväxtmiljö och arbetsform i skolan.

21. Uppsvinget för vinylskivan sammanfaller med en kraftig ökning av både fildelning och legal, digital musikkförsäljning. Och kanske är vinyltrenden delvis ____ den digitala trenden.
- A en stegring av
 - B ett bevis på
 - C en anledning till
 - D en motreaktion på
22. Stora delar av världens befolkning är analfabeter och ____ en skriftlig berättartradition. Romankonsten är ju en relativ nymodighet jämfört med det ____ berättandet och musiken.
- A avvarar – traderade
 - B saknar – muntliga
 - C förmedlar – traditionella
 - D behöver – uråldriga
23. Åse Hanssons studie visar att detta är en alltför komplex och ____ fråga för att ____ till att gälla katederundervisning eller elevcentrerad undervisning. Både lärarens och elevens ____ i lärprocessen är av avgörande betydelse för en framgångsrik undervisning.
- A flerdimensionell – reduceras – engagemang
 - B sammansatt – förändras – deltagande
 - C elementär – förminskas – tillvaro
 - D komplicerad – hänföras – kunskaper
24. Såbädden bereds genom utjämning och ____ av plöjd mark med harv, eller genom fräsning till lämpligt såddjup.
- A gödsling
 - B luckring
 - C odling
 - D röjning

25. Det enda sättet för mig som barn att kunna bryta in i samtal var att säga något kul. Det började med att jag en gång oavsiktligt sade något ____ som fick samtalet att tystna. Från den stunden insåg jag att skämt gav mig ____ de vuxnas konversation.
- A spontant – förtroende för
 - B ironiskt – inblick i
 - C dråpligt – tillträde till
 - D lakoniskt – övertag över
26. Tillgången på bioråvara är begränsad. Därför måste den ____ på bästa möjliga sätt. Att i energikrävande processer göra etanol av spannmål är inte ____ hållbart. Nya studier visar att sådant bränsle överhuvudtaget inte ger några minskningar av växthusgaser jämfört med bensin, utan i vissa fall till och med ökar ____.
- A framställas – biologiskt – förbrukningen
 - B användas – långsiktigt – utsläppen
 - C förädlas – ekonomiskt – effekten
 - D återvinnas – miljömässigt – uttaget
27. Kemisk intolerans innebär att man får kraftiga symptom av vardagliga lukter som andra inte reagerar på. ____ liknar astma och allergi, men de kemiskt intoleranta ____ inte med ökad histaminfrisättning.
- A Diagnosen – utsöndras
 - B Förloppet – hotas
 - C Symptomen – insjuknar
 - D Åkomman – reagerar
28. Äntligen stod prästen i predikstolen. Församlingens huvuden lyftes. Så, där var han ändå! Det skulle inte bli ____ denna söndagen såsom den förra och många söndagar förut.
- A knäfall
 - B skyfall
 - C mässfall
 - D syndafall

29. Sjukgymnasterna hade hög status, jämförbar med läkarnas. Under 1800-talet var sjukgymnastik en statligt ____ vetenskap, ett "läkemedel" som ansågs ha stor ____: såväl tuberkulos som gonorré angreps med sjukgymnastik.

- A censurerad – verkan
- B verifierad – utbredning
- C oberoende – frihet
- D sanktionerad – räckvidd

30. De stycken som beskriver äventyren på land är rätt monotona och ibland närmast pojkboksartade, medan skildringen av naturen och särskilt havet faktiskt ____ en litterär talang.

- A röjer
- B anar
- C hyllar
- D formar

Provpass 4

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Kvantitativ del p

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematisk problemlösning), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

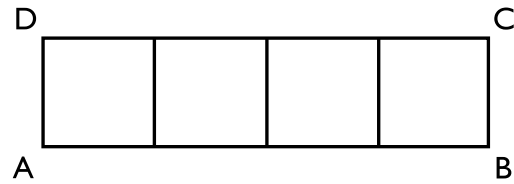
På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

DELPROV XYZ – MATEMATISK PROBLEMLÖSNING

1. Rektangeln ABCD, där $AB > BC$, delas i fyra lika stora kvadrater. **Hur stor är rektangelns omkrets om varje kvadrats omkrets är 12 längdenheter?**

- A 24 längdenheter
B 30 längdenheter
C 36 längdenheter
D 48 längdenheter
2. Vad blir $\frac{(x^2)^4}{x^5}$?

- A x^{-12}
B x
C x^3
D x^{11}

3. Medelvärde av 5 och x är 8. Medelvärde av 3 och y är 4. **Vad är medelvärdet av x och y ?**

- A 2
- B 4
- C 6
- D 8

4. **Vad är differensen av uttrycken $3a^2b + 2a^2b^2$ och $a^2b^2 - ab^2$?**

- A $2a^2b + 3a^2b^2$
- B $2a^2b - ab^2 + a^2b^2$
- C $3a^2b - ab^2 + 3a^2b^2$
- D $3a^2b + a^2b^2 + ab^2$

5. x, y och z är heltal sådana att

$$x < 0$$

$$y > 0$$

$$z > 0$$

Vilket svarsförslag är korrekt?

A $xz > x^2$

B $x - y = 0$

C $xz > yz$

D $z > \frac{x}{y}$

6. 80 % av x är 140. Vad är x ?

A 112

B 168

C 175

D 220

7. $x \neq 0$

Vad är x då $\frac{y}{x} - 1 = \frac{1}{x}$?

A $y - 1$

B $1 - y$

C $\frac{y-1}{2}$

D $\frac{1-y}{2}$

8. $y = kx + m$ där konstanten $k > 0$ och konstanten $m < 0$. Hur förändras linjen om m multipliceras med -1 ?

A Linjen speglas i x-axeln.

B Linjens lutning blir negativ.

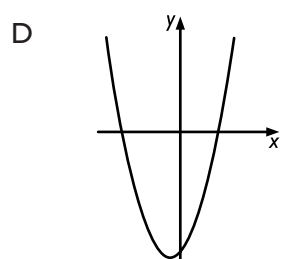
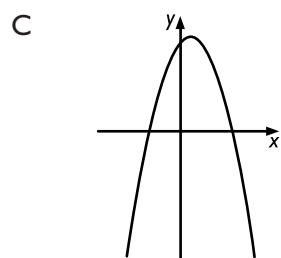
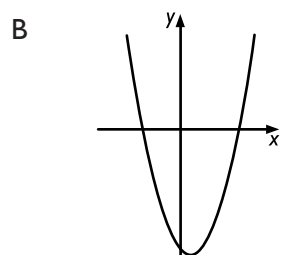
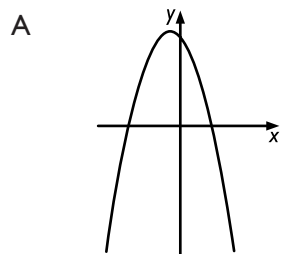
C Linjen speglas i y-axeln.

D Linjen parallellförflyttas.

9. Vad är $100\left(\frac{1}{10} - \frac{1}{1000}\right)$?

- A 0,9
- B 9
- C 9,9
- D 9,99

10. Vilket alternativ avbildar grafen till funktionen $y = (x - 3)(x + 2)$?

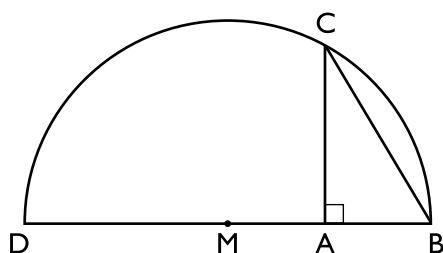

11. $\frac{40,1 \cdot 397 \cdot 88,1}{39,8 \cdot 8809 \cdot 1,99}$

Vilket av alternativen är den bästa approximationen till uttrycket?

- A 2
- B 4
- C 10
- D 20

12. Cirkelbågen DB är en halvcirkel med medelpunkten M och radien 1 cm. Den rätvinkliga triangeln ABC är inritad så att punkterna B och C ligger på cirkelbågen och $AB = AM$. Hur lång är sträckan AC?

- A $\frac{6}{7}$ cm
- B $\frac{\sqrt{3}}{2}$ cm
- C 1 cm
- D $\frac{\sqrt{5}}{2}$ cm

13. $4 < 2x - 2 < 8$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: 6

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

14. Kvantitet I: $\sqrt{11}$

Kvantitet II: $3 + \sqrt{2}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. En cirkel har arean $9\pi \text{ cm}^2$. En kvadrat har arean 3 cm^2 .

Kvantitet I: Cirkelns radie

Kvantitet II: Kvadratens sida

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. $x > y > 0$

Kvantitet I: $\frac{(y-x)}{x}$

Kvantitet II: $\frac{(x-y)}{y}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. $y = x^2$

Kvantitet I: y

Kvantitet II: -1

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

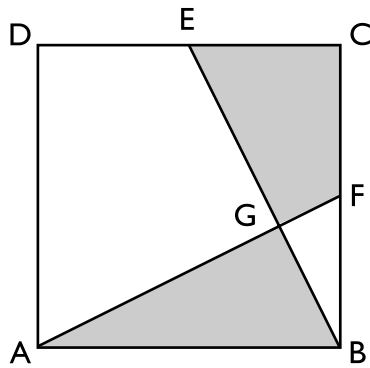
18. En vanlig tärning kastas två gånger. Varje kast är ett slumpmässigt försök som har sex möjliga utfall: 1, 2, 3, 4, 5 eller 6.

Kvantitet I: Sannolikheten för att summan av de båda kasten blir 10 eller mer

Kvantitet II: Sannolikheten för att summan av de båda kasten blir 4 eller mindre

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

19. I kvadraten ABCD ligger punkten E mitt på CD och punkten F mitt på BC. AF och BE skär varandra i punkten G.

Kvantitet I: Arean av triangeln ABG

Kvantitet II: Arean av fyrhörningen CEGF

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

20. $y \neq -3$

$$y \neq 0$$

Kvantitet I: $\frac{x}{y+3}$

Kvantitet II: $\frac{x}{3} + \frac{x}{y}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

- 21. A kör 48 km på 1 timme och 20 minuter och B kör 60 km på 50 minuter. Båda kör med konstanta hastigheter.**

Kvantitet I: Den sträcka A kör på x timmar

Kvantitet II: Den sträcka B kör på $0,5x$ timmar

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

- 22. $y - x = z - y = 1$**

Kvantitet I: $x + y + z$

Kvantitet II: $3y$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

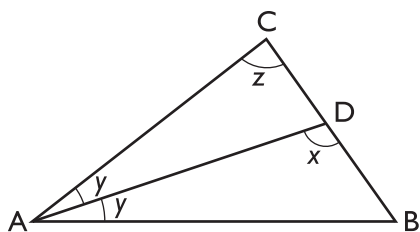
23. I en burk med 50 karameller är hälften röda och hälften gröna. Karamellerna är antingen söta eller sura. **Hur många gröna karameller som är sura finns det i burken?**

- (1) Av de gröna karamellerna är 10 söta och resten sura.
- (2) Totalt finns det 20 söta och 30 sura karameller i burken.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

24. I triangeln ABC är AD en bisektris till vinkeln BAC. **Hur stor är vinkeln x?**

- (1) Vinkeln z är 88°
- (2) Vinkeln y är 26°

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

25. Två personer ska springa ikapp. Båda startar samtidigt och springer med konstanta hastigheter. **Hur mycket längre tid tar det för den långsammare personen än för den snabbare personen att springa 400 meter?**

- (1) Den långsammare personens konstanta hastighet är 14,4 km/h.
- (2) När den snabbare personen efter 80 sekunder har sprungit 400 meter är den långsammare personen 80 meter efter.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

26. I en urna finns ett antal enfärgade kulor: svarta, vita och röda. **Om man slumpmässigt tar en kula ur urnan, hur stor är sannolikheten att den är vit?**

- (1) Om man tar bort alla vita kulor ur urnan, är sannolikheten $1/4$ att man får en röd kula.
- (2) Om man tar bort alla röda kulor ur urnan, är sannolikheten $6/10$ att man får en svart kula.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. I kön till en bankkassa står fyra personer: männen Anton och Martin samt kvinnorna Hanna och Sara. De har alla olika bankärenden. **Är den första personen i kön en kvinna?**

- (1) Martin ska ta ut pengar från sitt lönekonto. Den som ska öppna ett sparkonto står som nummer två i kön. Anton ska inte öppna ett sparkonto.
- (2) Den person som står först i kön ska lösa in en bankväxel och står framför en kvinna.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

28. **Är $x - y > x + y$ om $x - y > 20$?**

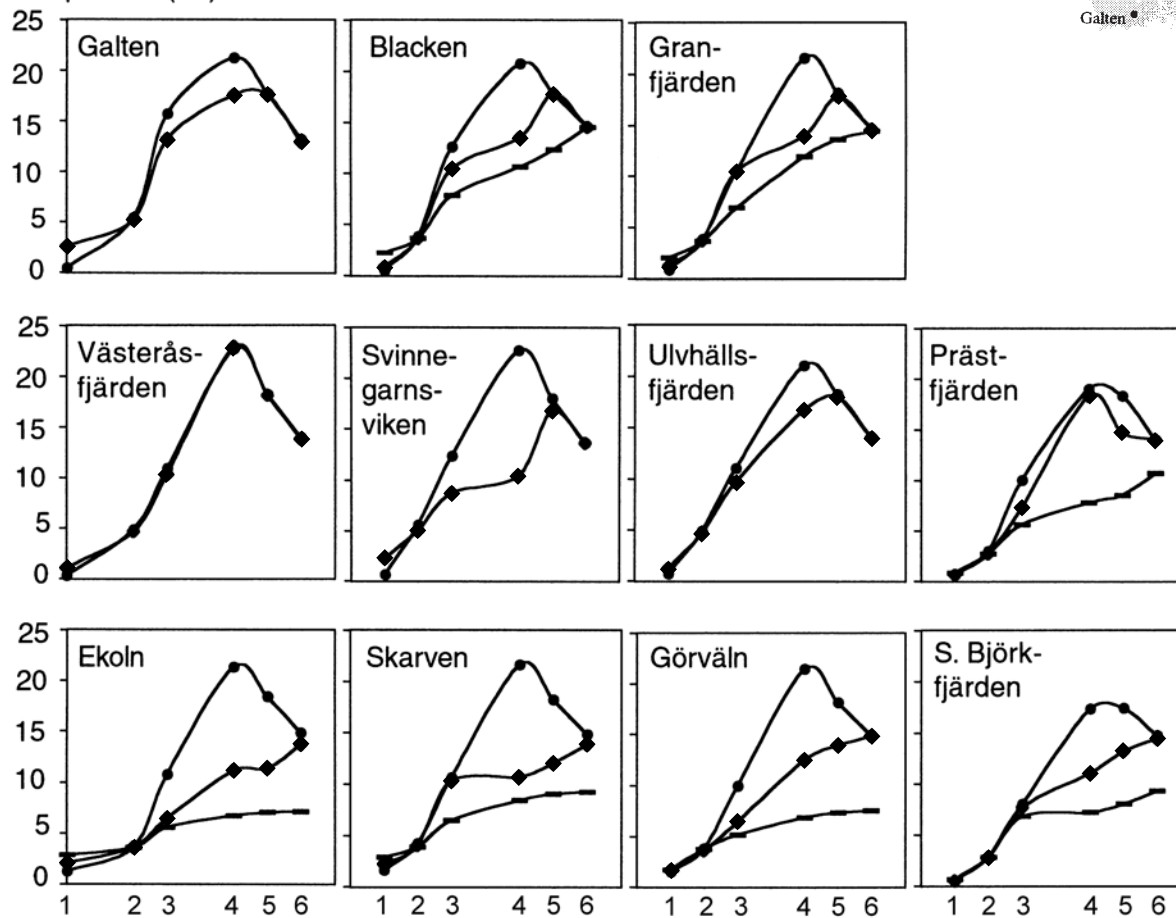
- (1) $x = 16$
- (2) $y = -40$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Vattentemperaturer i Mälarens fjärdar

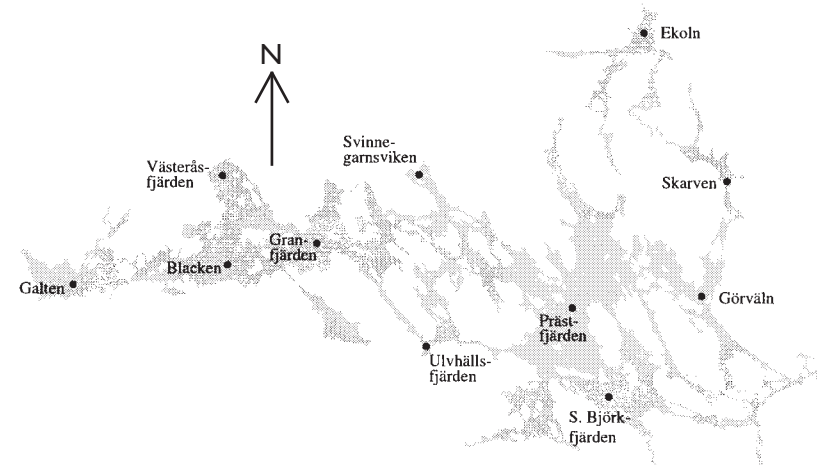
Temperatur (°C)

Provtagningsdjup
 ● 0,5 m
 ◆ 8, 10 eller 15 m
 — 25, 30 eller 40 m

Provtagningsstillfällen:

1. Början av mars
2. Senare delen av april
3. Senare delen av maj
4. Mitten av juli
5. Mitten av augusti
6. Slutet av september

Provtagningsstationer i Mälarens fjärdar 2001.

Vattentemperatur på olika djup i Mälarens fjärdar vid sex olika provtagningsstillfällen under 2001.
 Grader Celsius (°C).

Uppgifter

29. I vilken av fjärdarna noterades i mitten av juli den största temperaturskillnaden mellan provtagningsdjupen 0,5 m och 8, 10 eller 15 m?

- A Västeråsfjärden
- B Svinnegarnsviken
- C Ekoln
- D Skarven

30. Vilka två fjärder hade högst vattentemperatur respektive lägst vattentemperatur på provtagningsdjupet 25, 30 eller 40 m i slutet av september?

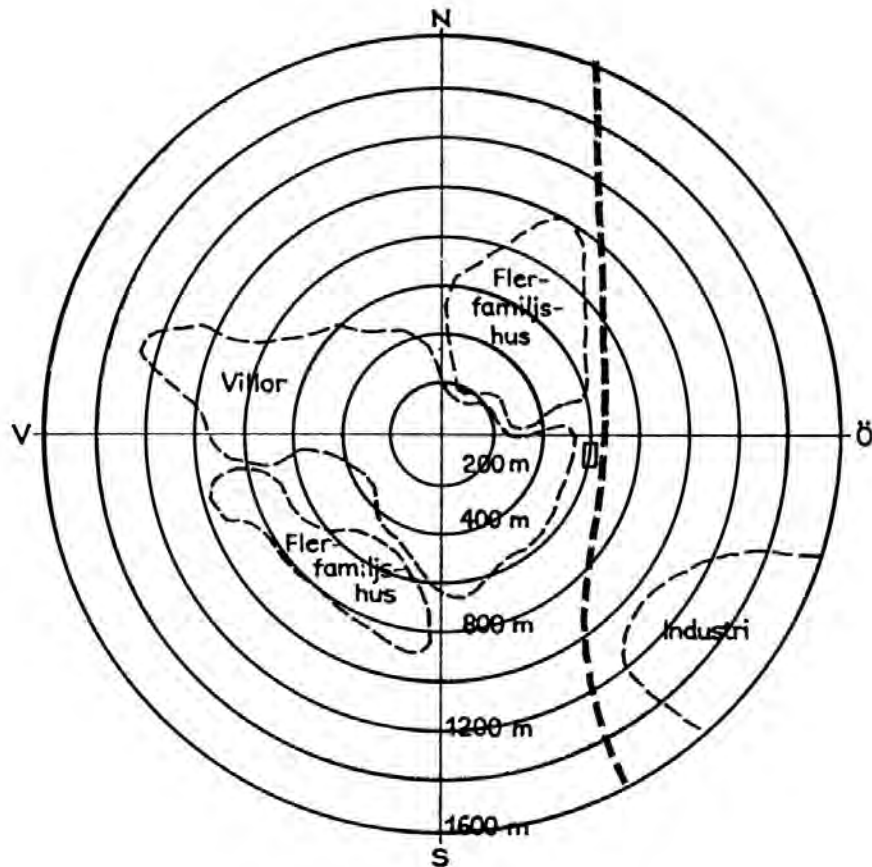
- A Blacken och Granfjärden respektive Ekoln och Görväl
- B Blacken och Granfjärden respektive Skarven och Görväl
- C Prästfjärden och S. Björkfjärden respektive Ekoln och Skarven
- D Prästfjärden och S. Björkfjärden respektive Ekoln och Görväl

31. När var temperaturskillnaden som störst mellan det minsta och det näst minsta provtagningsdjupet i Prästfjärden?

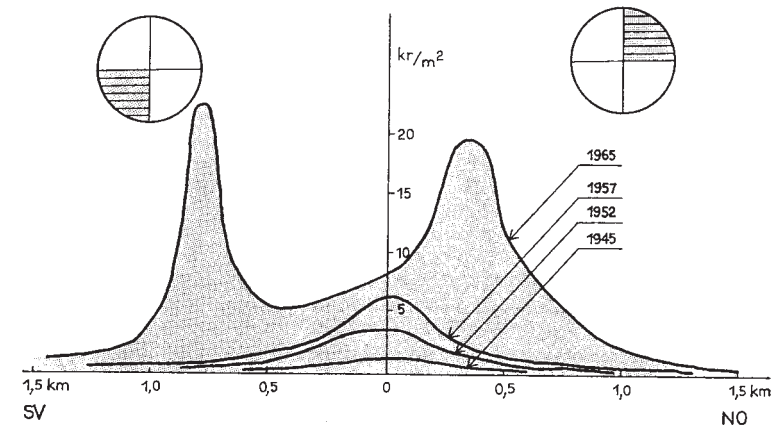
- A Senare delen av april
- B Senare delen av maj
- C Mitten av juli
- D Mitten av augusti

Markvärden i Märsta 1945–65

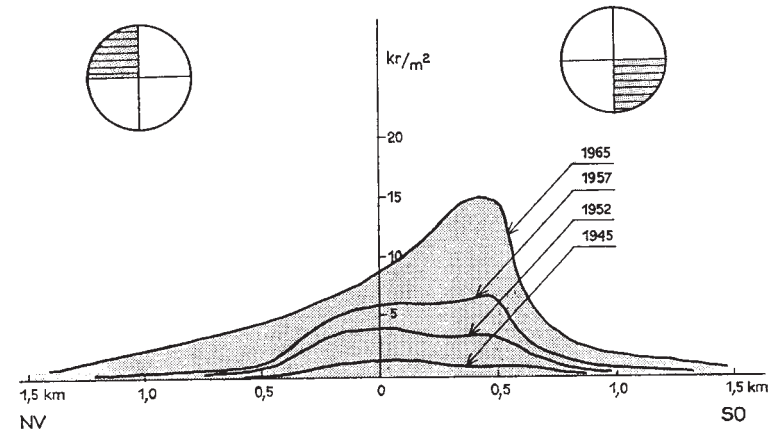
– 18 –

Märsta 1965 indelat i fyra sektorer efter väderstreck och i zoner efter avstånd från centrum. Dessutom anges bebyggelseområden, järnvägens dragning (fet streckad linje) och stationsbyggnadens placering (□).

Genomsnittliga markvärden i Märsta på olika avstånd från centrum åren 1945, 1952, 1957 och 1965. Sektorerna sydväst och nordöst. Kronor per kvadratmeter (kr/m^2) i 1965 års penningvärde.

Genomsnittliga markvärden i Märsta på olika avstånd från centrum åren 1945, 1952, 1957 och 1965. Sektorerna nordväst och sydost. Kronor per kvadratmeter (kr/m^2) i 1965 års penningvärde.

Uppgifter

32. Jämför 1965 års genomsnittliga markvärde 0,5 kilometer sydväst om centrum med 1965 års genomsnittliga markvärde 0,5 kilometer sydost om centrum. **Hur stor var skillnaden?**

- A 2 kr/m²
- B 9 kr/m²
- C 12 kr/m²
- D 15 kr/m²

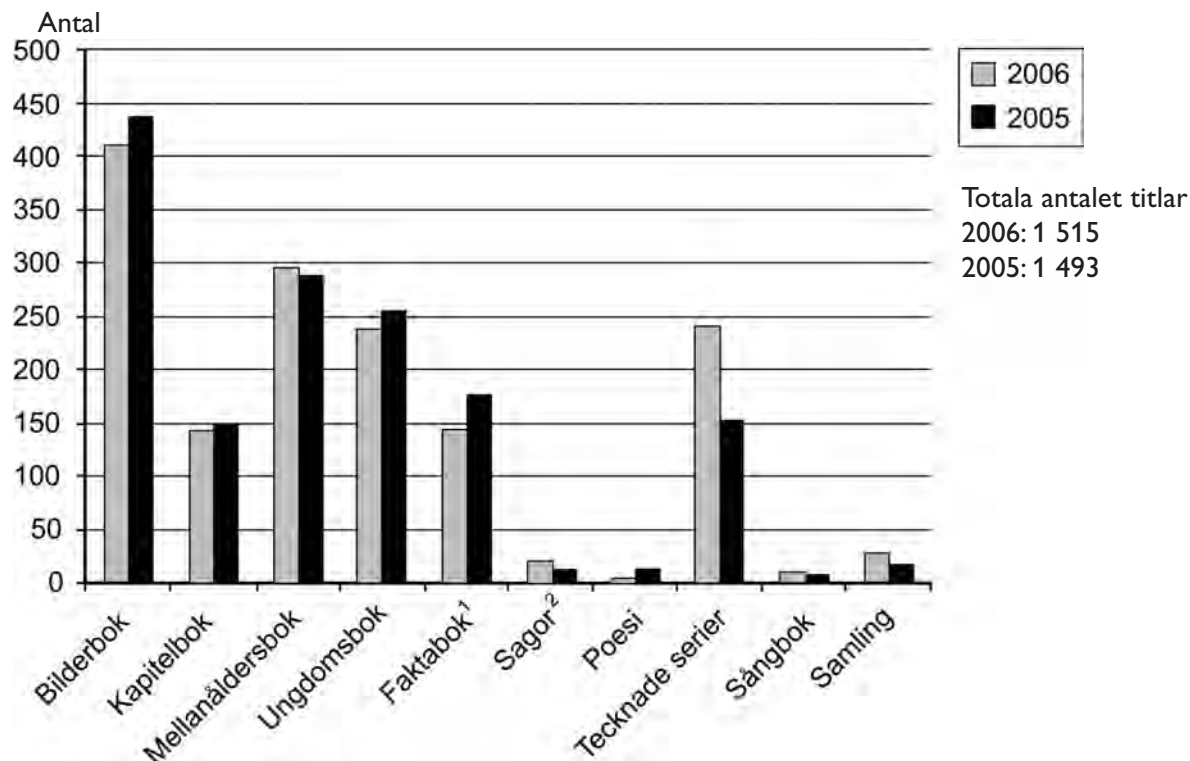
33. Vilken typ av bebyggelse fanns i den av de fyra sektorerna där det högsta genomsnittliga markvärdet noterades 1965?

- A Endast flerfamiljshus
- B Endast villor
- C Flerfamiljshus och villor
- D Industri och villor

34. Vilket var det genomsnittliga markvärdet 1965 i den sektor och på det avstånd från centrum där järnvägsstationen låg?

- A 3 kr/m²
- B 8 kr/m²
- C 13 kr/m²
- D 17 kr/m²

Barn- och ungdomsböcker

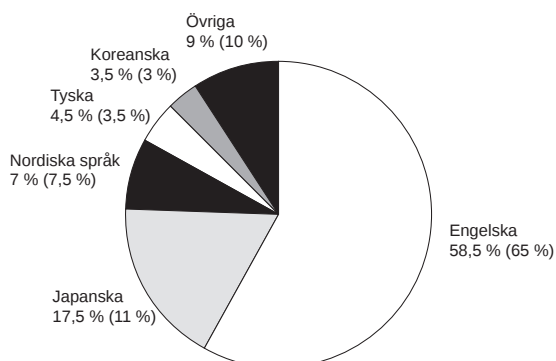
Det totala antalet barn- och ungdomsböcker (titlar) utgivna i Sverige 2006 respektive 2005, fördelat på tio kategorier.

Antalet översatta titlar bland det totala antalet barn- och ungdomsböcker utgivna i Sverige 2006. Uppdelning efter upplaga (förstaupplagor, återutgivning) och kategori. 2005 års siffror inom parentes.

Kategorier	Förstaupplagor	Återutgivning
Bilderböcker	152 (182)	33 (30)
Kapitelböcker	45 (28)	14 (21)
Mellanåldersböcker	129 (100)	42 (54)
Ungdomsböcker	108 (114)	43 (46)
Faktaböcker¹	70 (62)	3 (4)
Sagor²	8 (8)	– (–)
Poesi	– (–)	– (–)
Tecknade serier	218 (128)	6 (11)
Sångböcker	– (–)	– (–)
Samlingar	5 (3)	1 (–)
Summa	735 (625)	142 (166)

¹ Inklusive pyssel- och sysselsättningsböcker

² Folk- och konstsagor

Översatta förstaupplagor bland barn- och ungdomsböckerna utgivna i Sverige 2006, procentuellt fördelade efter originalspråk. 2005 års siffror inom parentes.

Uppgifter

35. Vilken kategori avses?

I kategorin utgavs 2005 totalt sett fler än 160 titlar. Året därpå hade det totala antalet utgivna titlar i kategorin ökat.

- A Bilderböcker
- B Mellanåldersböcker
- C Ungdomsböcker
- D Tecknade serier

36. Hur många förstaupplagor av barn- och ungdomsböckerna utgivna i Sverige 2006 var översatta från japanska?

- A 70
- B 105
- C 130
- D 165

37. Hur många av det totala antalet titlar som 2006 utgavs i kategorin ungdomsböcker hade svenska som originalspråk?

- A 90
- B 110
- C 130
- D 150

Patienter i slutenvård 1998–2004

Antalet patienter i slutenvård 1998, 2000 samt 2002–2004. Dessutom anges antalet vårdtillfällen per patient. Materialet är uppdelat på somatisk och psykiatrisk vård.¹

	1998	2000	2002	2003	2004
Somatisk vård					
Patienter	880 024	848 005	835 820	833 563	838 708
Vårdtillfällen/patient	1.63	1.62	1.60	1.60	1.60
varav vårdgrenen					
Medicinsk korttidsvård					
Patienter	437 197	416 394	406 573	401 687	405 482
Vårdtillfällen/patient	1.60	1.59	1.58	1.58	1.58
Kirurgisk korttidsvård					
Patienter	504 250	490 236	479 073	482 682	484 361
Vårdtillfällen/patient	1.29	1.29	1.28	1.28	1.28
Geriatrisk vård					
Patienter	48 834	43 248	40 739	41 064	45 137
Vårdtillfällen/patient	1.28	1.25	1.24	1.27	1.28
Psykiatrisk vård					
Patienter	49 332	47 626	44 663	44 140	44 565
Vårdtillfällen/patient	1.75	1.81	1.82	1.82	1.84
Totalt					
Patienter	913 337	880 188	865 935	863 478	868 946
Vårdtillfällen/patient	1.67	1.66	1.64	1.64	1.64

Antalet patienter i olika åldersgrupper i slutenvård 2004 samt procentuell fördelning efter antalet vårdtillfällen per patient. Dessutom anges antalet vårdtillfällen per patient i de olika åldersgrupperna.¹

Antal vårdtillfällen per patient	Åldersgrupp							Totalt
	0-14 år	15-24 år	25-44 år	45-64 år	65-74 år	75-84 år	85- år	
1	83.3	80.1	80.3	68.1	61.3	57.1	56.9	68.8
2	11.2	13.1	12.9	17.2	19.8	22.1	23.7	17.3
3	2.8	3.5	3.5	6.8	8.8	10.0	10.1	6.7
4	1.1	1.4	1.4	3.1	4.4	4.9	4.6	3.1
5 -	1.6	1.9	1.9	4.8	5.8	5.8	4.7	4.1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal patienter	71 759	60 716	194 469	197 576	121 724	151 149	77 337	868 946
Vårdtillfällen per patient	1.33	1.37	1.36	1.70	1.83	1.88	1.82	1.64

¹ Observera att summan av antalet patienter i olika undergrupper i tabellen är större än totalsummorna, vilket beror på att samma person kan förekomma som patient i mer än en undergrupp. Samma person kan även hamna i en högre åldersgrupp mellan två vårdtillfällen.

Antalet vårdtillfällen i slutenvård 1998, 2000 samt 2002–2004. Dessutom anges antalet vårdtillfällen per 1 000 invånare. Materialet är uppdelat på somatisk och psykiatrisk vård.

	1998	2000	2002	2003	2004
Somatisk vård					
Vårdtillfällen	1 449 149	1 389 095	1 360 230	1 357 321	1 368 937
Vårdtillfällen/1000 inv	163.7	156.4	152.1	151.2	151.9
varav vårdgrenen					
Medicinsk korttidsvård					
Vårdtillfällen	705 627	669 565	652 186	643 631	651 453
Vårdtillfällen/1000 inv	79.7	75.4	72.9	71.7	72.3
Kirurgisk korttidsvård					
Vårdtillfällen	654 706	637 329	623 441	629 369	633 095
Vårdtillfällen/1000 inv	73.9	71.7	69.7	70.1	70.3
Geriatrisk vård					
Vårdtillfällen	62 349	54 092	50 752	52 109	57 929
Vårdtillfällen/1000 inv	7.0	6.1	5.7	5.8	6.4
Psykiatrisk vård					
Vårdtillfällen	87 456	87 558	84 549	84 319	85 433
Vårdtillfällen/1000 inv	9.9	9.9	9.5	9.4	9.5
Totalt					
Vårdtillfällen	1 536 605	1 476 653	1 444 779	1 441 640	1 454 370
Vårdtillfällen/1000 inv	173.5	166.2	161.6	160.6	161.4

Antalet vårdtillfällen i olika åldersgrupper i slutenvård 2004 samt procentuell fördelning efter antalet vårdtillfällen per patient.

Antal vårdtillfällen per patient	Åldersgrupp							Totalt
	0-14 år	15-24 år	25-44 år	45-64 år	65-74 år	75-84 år	85- år	
1	62.5	58.6	59.0	40.2	33.4	30.3	31.3	41.9
2	16.8	19.2	19.0	20.3	21.6	23.4	26.1	21.1
3	6.4	7.7	7.7	12.1	14.3	16.0	16.7	12.3
4	3.2	4.0	4.1	7.4	9.6	10.5	10.1	7.6
5 -	11.2	10.5	10.1	20.1	21.1	19.8	15.7	17.1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal vårdtillfällen	95 611	83 056	264 513	334 893	223 298	284 816	140 407	1 426 595

Uppgifter

38. Vilken åldersgrupp hade flest vårdtillfällen respektive flest vårdtillfällen per patient i den slutna vården 2004?

- A 45–64 år respektive 0–14 år
- B 45–64 år respektive 75–84 år
- C 75–84 år respektive 0–14 år
- D 75–84 år respektive 45–64 år

39. Hur många var vårdtillfällena 2004 inom somatisk vård jämfört med inom psykiatrisk vård?

- A 8 gånger så många
- B 12 gånger så många
- C 16 gånger så många
- D 18 gånger så många

40. Hur stor andel av antalet vårdtillfällen i slutna vård 2004 avsåg patienter som var 65 år eller äldre?

- A 20 procent
- B 30 procent
- C 45 procent
- D 55 procent

Provpass 5

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del g

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. kaki

- A bränt lergods
- B modellteckning
- C turkisk maträtt
- D kortbyxor
- E sandfärgat tyg

2. illustrera

- A försköna
 - B bevisa
 - C markera
 - D belysa
 - E påpeka
-

3. reminiscens

- A svag minnesbild
- B avkoppling
- C försynt anmärkning
- D tillåtelse
- E upprepad tillsägelse

4. som en löpeld

- A ivrigt
 - B smidigt
 - C oavbrutet
 - D livligt
 - E snabbt
-

5. delirium

- A raseriutbrott
- B svimningsanfall
- C förvirringstillstånd
- D besatthet
- E handlingsförlamning

6. innevarande

- A omgiven
 - B pågående
 - C tillhörande
 - D modern
 - E vilande
-

7. konventioner

- A sociala regler
- B nedskärningar
- C frågeställningar
- D svårigheter
- E oväntade effekter

8. avpollettera

- A avrunda
 - B skicka iväg
 - C undvika
 - D glömma bort
 - E avråda
-

9. förorättad

- A angiven
- B bekymrad
- C missförstådd
- D sårad
- E tillrättavisad

10. antologi

- A textsamling
- B motsägelse
- C kulturstudie
- D folklivsforskning
- E kunskapsteori

Översättning

EU:s översättare gör ett jättejobb. Man får dock inte glömma att deras frihet att göra tunga och komplicerade EU-texter ”svenska” är begränsad. Rättsakter, som förordningar och direktiv, speglar en kompromiss mellan medlemsstaternas juridiska behov – och syn på språk. Och eftersom översättningen måste ligga mycket nära grundtexten, blir även den svenska texten tung och komplicerad. Språklagens krav på ”vårdad, enkelt och begripligt” kan tyckas långt borta.

Men det svenska språkarbetet bör inte ses som avslutat i och med EU-översättningen. I synnerhet gäller detta direktiven, som när de införs i medlemsstaternas lagstiftning bara är bindande ”med avseende på det resultat som ska uppnås”. Medlemsstaterna är således fria att bestämma formen. Det betyder bland annat att direktivens juridiska system, terminologi och språkliga utformning kan bearbetas till en mer hanterlig form i svenska lagar och föreskrifter, så länge deras mål och mening består. Införlivandet är alltså ytterligare ett ”översättningsarbete”; direktivet anpassas till svenska förhållanden och överförs till ett begripligt regelverk som fungerar i Sverige.

Bäst blir det förstås om jurister, ämnesexperter, språkexperter och terminologer samarbetar i denna andra översättning. Ett bra exempel är arbetet med Socialstyrelsens vävnadsföreskrifter, som kom i en ny version årsskiftet 2009/2010. Samarbetet mellan de olika professionerna har banat väg för ett svenskt regelverk som är betydligt mer begripligt och tillämpbart än den svenska översättningen av direktivet. Dessutom är det förankrat bland användarna redan innan det träder i kraft. Visserligen kunde man som språkkonsult önska sig ett ännu klarare språk i föreskrifterna, men framför allt bör det tvärprofessionella arbetssättet bli mönsterbildande. Mycket arbete har lagts ned på vävnadsdirektivet, men resultatet – ett användbart svenskt regelverk – är mödan värt och arbetssättet något att dra lärdom av för andra myndigheter.

HELENA PALM

vävnadsföreskrifterna = hanteringen av vävnader och celler som ska användas för transplantation, assisterad befruktning och tillverkning av läkemedel

Uppgifter

11. Vad gör den svenska EU-översättarens uppgift särskilt besvärlig, enligt texten?

- A Det tidskrävande i att anpassa originaltexten till svensk lagstiftning.
- B Det komplicerade i att vara trogen originalet och samtidigt skriva förståeligt.
- C Det tvivelaktiga i att offra originalets exakthet av språkliga hänsyn.
- D Det svåra i att förena de olika experternas motstridiga intressen.

12. Vad är det textförfattaren särskilt uppskattar med den nya versionen av Socialstyrelsens vävnadsföreskrifter?

- A Att den anpassats till svenska lagar.
- B Att den bättre motsvarar förordningens ursprungliga ambitioner.
- C Att den är språkligt enkel och begriplig.
- D Att den tillkommit genom ämnesövergripande expertmedverkan.

Invandring bygger landet

Invandring är inget nytt fenomen, om nu någon trodde det, och om man hårdrar det hela är väl alla människor invandrare i någon mån. Mitt eget efternamn är troligen en försvenskning och förkortning av ortnamnet Hoyesworth i norra Tyskland, varifrån mina anfäder ska ha flyttat eller flytt under trettioåriga kriget. Jag skulle tro att om man letar sig några generationer tillbaka och skrapar lite på ytan så har många liknande historier.

Författaren Anders Johnson har i boken *Garpar, gipskatter och svartskallar* mer än skrapat på ytan. Han har via befintlig historisk forskning och litteratur grävt sig tillbaka genom seklerna och hittat invandrare som byggt katedraller, startat utrikeshandel, effektiviserat förvaltningen och så vidare. Boken gestaltar verkligen hur modern den nationella identiteten är. Det svenska riket före 1809 var, liksom så gott som alla förmoderna välden, ett mångnationellt mischmasch av olika landområden med folk med skilda språk, traditioner och ibland religioner. Därför var det för

några hundra år sedan självklart att det ofta talades tyska i Stockholm, att det vetenskapliga språket var latin, att en avsevärd del av rikets befolkning talade finska. Först efter 1809 blev svenskan det nationella språket.

Under den period som storsvenskt sinnade personer i efterhand brukade kalla ”fornstora dar” – 1600-talet – byggdes den svenska armén upp av invandrade holländska, franska, tyska, italienska, spanska och ungerska officerare, ja paradoxerna är många när man ser förbi efterhandskonstruktionerna.

Garpar, gipskatter och svartskallar är en lättläst och översiktlig bok – kul att bläddra och läsa i här och där. Den är full av bilder, intressanta faktarutor, korta personporträtt och konkret information. En värdefull sammanfattning av hur det vi brukar kalla ”svenskt” har formats genom invandring och kulturmöten.

HENRIK HÖJER

Uppgifter

13. Har Anders Johnson, enligt texten, någon uttalad avsikt med sin bok, och i så fall vilken?

- A Ja, att undersöka och berätta en försummad invandrarhistoria.
- B Ja, att motverka myten om en modern svensk identitet.
- C Ja, att bemöta invandrarfientliga attityder och strömningar.
- D Nej, någon uttalad avsikt framgår ej av texten.

14. Vad uppskattar recensenten särskilt med boken?

- A Författarens egen historia och bakgrund.
- B De oväntade slutsatserna.
- C Den lättillgängliga framställningen.
- D Ämnet och dess aktualitet.

Hotade arter

Redan under 1990-talet arbetade Naturvårdsverket med åtgärdsprogram för vissa hotade arter, exempelvis fjällräv, vissa grodarter och några fiskar. Men det dröjde in på 2000-talet innan det blev ordentlig fart och systematik i arbetet. Då kom vissa konkreta åtaganden. Exempelvis skulle förlusten av biologisk mångfald hejdas till år 2010 (ett delmål i konventionen för biologisk mångfald) och andelen hotade arter skulle ha minskat med 30 procent år 2015 (enligt de svenska miljömålen).

– Det fanns plötsligt beslutade mål som gjorde att statsmakterna kände att man måste göra något, säger Per Johansson, Naturvårdsverkets samordnare.

Artdatabanken gjorde på verkets uppdrag en analys av landets hotade arter och kom fram till en lista över vilka som var i störst behov av åtgärder. Listan omfattar ungefär 400 arter, uppdelade på drygt 200 åtgärdsprogram. De flesta av dessa program handlar bara om en enda art, men det finns också program för naturtyper och grupper av arter, till exempel sydvästsvenska ljunghedar och björklevande skalbaggar.

Den digra listan delades upp på de respektive länsstyrelserna, så att de fick ansvar för att skriva några åtgärdsprogram vardera. I skrivande stund är cirka 115 åtgärdsprogram skrivna och godkända av Naturvårdsverket, och runtom i landet pågår arbetet för fullt med att dels skriva resten av programmen, dels förverkliga de åtgärder som föreslagits.

För att finansiera arbetet får länsstyrelserna en särskild pott pengar från Naturvårdsverket varje år, en summa som ökade årligen från 2004 för att plana ut på 87 miljoner om året under 2007 och 2008. ÅGP-pengarna, som de kallas på miljötjänstemannaslang, har blivit ett viktigt komplement där anslagen för vård av naturreservat och annan skyddad natur inte räcker till.

– I åtgärdsprogrammet kan man fokusera på sådant som man inte klarar på andra sätt. Pengarna kan användas överallt i landskapet, inte bara i reservat, säger Per Johansson.

Därför finns det bland åtgärdsprogrammen en överrepresentation av arter som kräver att man åtgärdar brister i landskapet i stort. Det kan till exempel handla om blomrika marker och tillgången till öppna sand- och grusmarker, eller om bränder och död ved i skogen.

Somliga åtgärdsprogram har redan visat sig vara framgångsrika. Åtgärder för mnemosynefjäril, mosippa och nålginst har gett snabba resultat. Skräntärnorna har återvänt till sin restaurerade koloni. Kornsparv och flera grodarter tillhör också framgångsexemplen. Arbetet med lövgrodor är en verklig succé. Men det finns också exempel på motsatsen. Man har exempelvis inte lyckats knäcka koden till den grönfläckiga paddans behov. Den har inte svarat på åtgärder. Endast paddorna själva vet varför.

MATS OTTOSSON

Uppgifter

15. Hur skiljer sig arbetet med de listade arterna från övrig naturvård, enligt texten?

- A De ekonomiska resurserna för det är större och mer riktade mot klart definierade miljöer.
- B Det har generellt varit mer framgångsrikt än det övriga naturvårdsarbetet.
- C Det innebär att övergripande levnadsmiljöåtgärder genomförs i fler områden.
- D Det sköts i huvudsak av länsstyrelserna medan övrig naturvård sköts av Naturvårdsverket.

16. Vad var anledningen till att det dröjde innan Naturvårdsverkets arbete med hotade arter kom igång på allvar?

- A Man hade inte tillräckligt kartlagt artförlusterna.
- B Man saknade länge konkreta beslut uppifrån.
- C Man avvaktade besked från länsstyrelserna.
- D Man saknade tillgång till ÅGP-pengarna.

Lättillgängligt om Bellman

Carl Michael Bellman och hans diktning har gett upphov till en mängd studier genom åren, men trots detta har det varit ont om lättillgängliga och övergripande beskrivningar av författarskapet. Denna brist har Lars Lönnroth rått bot på genom sin bok *Ljuva karneval! Om Carl Michael Bellmans diktning*.

Författarens uttalade mål med detta verk är att sammanfatta tidigare forskning om Bellmans diktning. Det finns dock vissa grundläggande teman och tankar som genomsyrar boken och gör att den känns som en helhet, trots de många olika områden som berörs. Ett sådant tema är, som titeln antyder, karnevalen – maskerade och maskspelet. Lönnroth framhåller hur diktarrollen under Bellmans tid inte hade något att göra med romantikens idéer kring det ”genuina” och ”uppriktiga”, utan mer kan betraktas som en uppsättning masker för olika tillfällen. När det gäller diktare från den tiden är det därför särskilt vanskligt att försöka leta efter författarens egna ståndpunkter och känslor i verken. Man bör istället tänka sig författaren som en skådespelare, som spelar de roller som passar bäst för stunden. I samband med detta framhåller Lönnroth hur Bellman ofta själv framförde sina verk, och då bokstavligen spelade dikternas olika rollgestalter i en sprudlande enmansföreställning.

I mångas efterföljd vill Lönnroth se Bellmans förmåga att foga ihop helt olika typer av genrer, eller masker, och skapa nya upplevelser som utmärkande för hans diktning. Just denna genreblandning blir skälet till att även sådana delar av författarskapet som Lönnroth själv inte uppskattar, exempelvis den rojalistiska diktningen, får en plats i boken. Argumentet lyder att vi kan nå större kunskap om Bellmans mästerverk genom att studera hans mer traditionsbundna prestationer, eftersom just hans kunskap om olika disparata genrer utgjorde grunden för de starka effekterna i exempelvis epistlarna. Genom att studera hur Bellman behandlar etablerade genrer kan vi alltså enligt Lönnroth nå större kunskap om hur strukturen i de blandade verken fungerar. Detta är inte en särskilt kontroversiell åsikt idag, men poängen tål att upprepas.

Överlag är framställningen i *Ljuva karneval!* mycket lättläst, samtidigt som den vilar på en stabil kunskapsgrund. Den ger en god överblick över Bellmans diktning och Bellmanforskningen, och kan rekommenderas till alla som vill ha en introduktion till ett av vårt lands viktigaste författarskap. Som akademiker hade man dock uppskattat en fylligare notapparat och en källförteckning. Å andra sidan kan man tänka sig att boken lockar till sig fler ur den intresserade allmänheten i sitt nuvarande skick.

Som läsare av ett sammanfattande verk av detta slag bör man dock hålla i minnet att det är omöjligt att ge en heltäckande bild av de senaste två seklernas rika Bellmanforskning. Författaren har gjort ett urval, ofta baserat på sin egen litteratur- och vetenskapssyn. Grunderna i just Lönnroths litteratursyn framträder tydligast i de avsnitt där han formulerar egna analyser av Bellmans verk. Där blir det uppenbart att han skriver inom en tradition som värdesätter komplexa och mångtydiga texter och försöker blottlägga spänningar och mångtydigheter i texten.

Ett bra exempel på detta är hans analys av epistel nr 82, ”Vila vid denna källa”. Där hävdar Lönnroth att dödens ankomst i slutet av episteln förbereds genom vissa ”mörka stråk” och ”lätt störande element” i de tidigare stroforna. De exempel han anför är bland andra den nyss skjutna beckasinen, den vrålande tjuren, hönans loppor, den skrattande skatan, de svarta skuggorna under träden och den nyss kallnade kyckling som får sin vinge avriven av Ulla. För en forskare som hellre vill se episteln i dess samtida kontext kan hans kommentar förefalla anakronistisk. För Bellman borde till exempel det faktum att beckasinen nyss skjutits ha indikerat att den var färsk och att det var en läcker frukost som dukats upp.

Överhuvudtaget känns det ur ett 1700-talsperspektiv mer naturligt att istället fokusera på överflödet i denna epistelsamlingens grande finale. Precis som var brukligt vid operaföreställningar samlas här alla i en ståtlig final, med både visuellt och musikaliskt överdåd. Innan Fredman stiger fram och tar sitt slutliga avsked av publiken ägnas de fem första stroforna åt att måla upp den ståtliga scenen för oss. Här finns ett överflöd av dyr mat och vin, musik och ljud och rörelse; här finns människor och djur.

Bellman målar upp bilden av en välmående landsbygd med en mängd djur. Tillsammans med den skrattande skatan, den vrålande tjuren och hönan som loppas sin vinge finns svalor, hästar och lamm, och det beskrivs upprepade gånger hur de ”präktigt på fältet pråla”. Till detta hör alla de ljud som gör scenen än mer levande. Skatan skrattar och tjuren vrålar, precis som lammet bräker, musikanterna spelar, de ”små kärlekspanterna” sjunger, de gamla mostrarna tjattrar och löven susar. Även skuggorna under träden kan ses som en del i detta överflöd. De rör sig över hela skalan från ”svarta” till ”grå och ljusa”; ett exempel på den variation som utmärker beskrivningarna av sceneriet. Ett nyckelord är ”ljuftigt”, spetsställt i början av strofen:

*Ljuftigt där löfven susa
I svarta hvirflar grå och ljusa,*

*Träden en skugga krusa,
Inunder skyars fläkt och drag.*

Lönnroth anser att läsaren inte är helt oförberedd på Fredmans "envoi" i strof sex, på grund av de "enstaka mörka stråk" som återfinns i de tidigare stroferna. En forskare som försöker se texten ur ett mer samtida perspektiv kanske snarare skulle säga att läsaren inte är helt oförberedd på avskedet på grund av de drag av operafinal som återfinns i de tidigare stroferna.

Därmed inte sagt att Lönnroths tolkning här, och annorstädes i boken, är felaktig, men att den står för enbart en av många infallsvinklar. Så länge man håller detta i åtanke kan *Ljuva karneval!* fungera som en välbehövlig, användbar och roande skildring av ett författarskap som aldrig slutar att fascinera.

ANNIE MATTSSON

anakronistisk = som hör hemma i en annan tid än den skildrade

envoi = kort avslutningsstrof i en längre dikt

Uppgifter

17. Vilken av följande ambitioner har Lönnroth, enligt recensenten, när han analyserar Bellmans diktning?

- A Att hitta kopplingar mellan motiven i dikterna och händelser i Bellmans egen tid.
- B Att klargöra vilka inspirationskällor och litterära förebilder Bellman haft.
- C Att tolka mer svårfångade dimensioner och djupliggande betydelser i dikterna.
- D Att beskriva hur dikterna konstruerats i formmässigt och tekniskt avseende.

18. Vad av följande saknar recensenten i Lönnroths bok?

- A Tydligare hänvisningar till annan forskning.
- B Ett källkritiskt förhållningssätt.
- C Högre grad av vetenskaplig komplexitet.
- D Mer textnära tolkningar.

19. Hur kan man enligt Lönnroth bäst beskriva 1700-talsdiktningen?

- A Som känsloneutral.
- B Som samhällstillvänd.
- C Som oförutsägbar.
- D Som situationsanpassad.

20. Vilken begränsning ser recensenten i Lönnroths tolkning av Bellmans epistel nr 82?

- A Lönnroth förlorar sig i alltför många detaljer.
- B Lönnroth bortser från det historiska sammanhanget.
- C Lönnroth förankrar inte tolkningen vetenskapligt.
- D Lönnroth intresserar sig inte för textens mångbottnade karaktär.

21. Ett exempel på sådan forskning är en svensk studie där unga kvinnors och mäns föräldraidentifikation och yrkesval följts över flera decennier och bland annat ____ till politiska förändringar i omvärlden.
- A resignerats
 - B refererats
 - C relaterats
 - D reformerats
22. Till presskonferensen kommer hon försenad och jetlaggad, men ____ och professionell. När vi sedan träffas i ett så ____ som på stolarna tomt, vitmålat rum säger hon generat att hon inte vet om hon har varit i Sverige förut.
- A skärpt – där
 - B seriös – gott
 - C artig – när
 - D stel – ovanligt
23. Det är känt att ____ fler länder som skaffar sig massförstörelsevapen, desto större är risken att något går snett. Det finns flera tänkbara ____ som förr eller senare riskerar att göra sig påmind, såsom missförstånd, statskupper, terrorism och brist på ____.
- A ju – faktorer – omdöme
 - B desto – möjligheter – resurser
 - C när – problem – förnuft
 - D ifall – scenarier – kunskap
24. Som elvaåring gjorde jag ett allvarligt försök att åstadkomma moralisk och ____ uppväckelse i mitt förslappade och sekulariserade grannskap. Påsken närmade sig och jag upprördes mycket över att ingen verkade ____ påskens egentliga budskap en tanke.
- A religiös – ägna
 - B profan – skänka
 - C andlig – delge
 - D politisk – hedra

25. Stephen Jay Goulds resonemang mynnar i ett kraftfullt avvisande av all ____, av alla påståenden om att utvecklingen och historien bara kan ta en väg och finna ett mål.
- A determinism
 - B nihilism
 - C idealism
 - D elitism
26. Statskuppen i juni 2009 var viktig eftersom det var första gången på många år som en statschef ____ av militär i Latinamerika. Demokratin har förvisso förankrats i regionen det senaste decenniet, men kuppen blottade hur ____ denna utveckling är och att det finns kvar en spänning mellan demokratiförespråkare och representanter för gamla tiders ____ oligarkier.
- A störtades – skör – koloniala
 - B tillsattes – långsam – pluralistiska
 - C undanröjdes – stark – matriarkala
 - D erkändes – viktig – parlamentariska
27. Bourdieus inträngande teoretiska diskussioner angående denna fråga löper genom hela boken ____ med de ____ undersökningarna.
- A växelvis – implicita
 - B kontrasterande – primära
 - C tillsammans – disponibla
 - D parallellt – empiriska
28. Många av våra fjällväxter löser detta problem genom att fortplanta sig ____, genom groddknoppar, utlöpare eller sidoskott.
- A geologiskt
 - B homogent
 - C sporadiskt
 - D vegetativt

29. Utbudet av högre utbildning och övriga kompetensinsatser behöver stimuleras i Vindelälvdalen för att skapa stärkta förutsättningar, ____ och innovationer för det småskaliga näringslivets utveckling och i utbudet av samhällsservice. Detta ger i sin tur förutsättningar för ____ på så sätt att ortens invånare väljer att inte flytta därifrån eller att människor utifrån ser möjligheter att bosätta sig i området.

- A sysselsättning – minskad arbetslöshet
- B kunskap – ökat medborgarinflytande
- C utbyggnad – minskad utlokalisering
- D nytänkande – ökat befolkningsunderlag

30. Det är precis detta fenomen som ligger bakom alla de motionsgrupper som under senare år bildats för ____ som haft hjärtinfarkt.

- A respondenter
- B konvalescenter
- C anförvanter
- D simulanter

Högskoleprovet 2014-04-05 – Facit

Provpas 1 (= DYS 1)	Provpas 3 (= DYS 2)	Provpas 4 (= DYS 3)	Provpas 5 (= DYS 4)
Kvantitativ del	Verbal del	Kvantitativ del	Verbal del
1 C	1 E	1 B	1 E
2 C	2 D	2 C	2 D
3 A	3 E	3 D	3 A
4 A	4 E	4 D	4 E
5 C	5 D	5 D	5 C
6 D	6 C	6 C	6 B
7 D	7 B	7 A	7 A
8 B	8 C	8 D	8 B
9 B	9 A	9 C	9 D
10 C	10 C	10 B	10 A
11 B	11 D	11 A	11 B
12 A	12 B	12 B	12 D
13 B	13 B	13 B	13 D
14 A	14 D	14 B	14 C
15 D	15 B	15 A	15 C
16 C	16 D	16 B	16 B
17 C	17 A	17 A	17 C
18 B	18 A	18 C	18 A
19 D	19 C	19 C	19 D
20 C	20 D	20 D	20 B
21 B	21 D	21 C	21 C
22 A	22 B	22 C	22 C
23 E	23 A	23 A	23 A
24 B	24 B	24 C	24 A
25 C	25 C	25 B	25 A
26 E	26 B	26 C	26 A
27 C	27 D	27 E	27 D
28 A	28 C	28 D	28 D
29 D	29 D	29 B	29 D
30 D	30 A	30 A	30 B
31 A	31 B	31 D	31 B
32 D	32 C	32 B	32 C
33 C	33 B	33 C	33 D
34 D	34 B	34 B	34 D
35 C	35 D	35 B	35 A
36 C	36 C	36 C	36 C
37 B	37 A	37 A	37 B
38 A	38 C	38 B	38 A
39 B	39 B	39 C	39 B
40 C	40 A	40 C	40 A

Provpas 2 ingår ej! (Utprövningspas)

Inom parentes anges vilket provpas som gäller för dem som gjort provet för dyslektiker eller svagt synskadade, t.ex. (= DYS 1).

Kvantitativ del högskoleprovet 2014-04-05

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–17	0.0	1 791	2.3	2.3
18–19	0.1	1 778	2.3	4.7
20–21	0.2	2 594	3.4	8.1
22–23	0.3	3 285	4.3	12.4
24–25	0.4	3 736	4.9	17.2
26–27	0.5	4 180	5.5	22.7
28–30	0.6	6 555	8.6	31.3
31–33	0.7	6 654	8.7	40.0
34–36	0.8	6 499	8.5	48.5
37–39	0.9	6 236	8.2	56.6
40–42	1.0	5 984	7.8	64.4
43–45	1.1	5 324	7.0	71.4
46–48	1.2	4 762	6.2	77.6
49–51	1.3	4 218	5.5	83.2
52–54	1.4	3 480	4.6	87.7
55–57	1.5	2 901	3.8	91.5
58–60	1.6	2 298	3.0	94.5
61–63	1.7	1 753	2.3	96.8
64–66	1.8	1 174	1.5	98.3
67–68	1.9	499	0.7	99.0
69–80	2.0	782	1.0	100.0
		76 483	100.0	

Medelvärde = 0.89

Standardavvikelse = .45

Verbal del högskoleprovet 2014-04-05

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–19	0.0	1 921	2.5	2.5
20–21	0.1	1 463	1.9	4.4
22–23	0.2	1 938	2.5	7.0
24–25	0.3	2 412	3.2	10.1
26–28	0.4	4 441	5.8	15.9
29–31	0.5	5 159	6.7	22.7
32–34	0.6	5 707	7.5	30.1
35–38	0.7	8 113	10.6	40.7
39–41	0.8	6 125	8.0	48.7
42–44	0.9	6 255	8.2	56.9
45–47	1.0	5 932	7.8	64.7
48–50	1.1	5 479	7.2	71.8
51–52	1.2	3 377	4.4	76.3
53–55	1.3	4 519	5.9	82.2
56–58	1.4	3 925	5.1	87.3
59–61	1.5	3 141	4.1	91.4
62–64	1.6	2 508	3.3	94.7
65–66	1.7	1 228	1.6	96.3
67–69	1.8	1 352	1.8	98.1
70–72	1.9	850	1.1	99.2
73–80	2.0	638	.8	100.0
		76 483	100.0	

Medelvärde = 0.90

Standardavvikelse = .45

Fördelningstabell

Tabell som visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare som uppnått respektive normerad poäng på hela högskoleprovet.

Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0.00	294	.4	.4
0.05	383	.5	.9
0.10	557	.7	1.6
0.15	781	1.0	2.6
0.20	1 037	1.4	4.0
0.25	1 184	1.5	5.5
0.30	1 541	2.0	7.6
0.35	1 737	2.3	9.8
0.40	2 017	2.6	12.5
0.45	2 343	3.1	15.5
0.50	2 543	3.3	18.8
0.55	2 841	3.7	22.6
0.60	3 073	4.0	26.6
0.65	3 199	4.2	30.8
0.70	3 532	4.6	35.4
0.75	3 530	4.6	40.0
0.80	3 494	4.6	44.6
0.85	3 553	4.6	49.2
0.90	3 591	4.7	53.9
0.95	3 401	4.4	58.4
1.00	3 413	4.5	62.8
1.05	3 290	4.3	67.1
1.10	3 046	4.0	71.1
1.15	2 930	3.8	74.9
1.20	2 713	3.5	78.5
1.25	2 435	3.2	81.7
1.30	2 280	3.0	84.6
1.35	2 063	2.7	87.3
1.40	1 844	2.4	89.8
1.45	1 616	2.1	91.9
1.50	1 412	1.8	93.7
1.55	1 188	1.6	95.3
1.60	952	1.2	96.5
1.65	751	1.0	97.5
1.70	599	.8	98.3
1.75	442	.6	98.9
1.80	359	.5	99.3
1.85	215	.3	99.6
1.90	160	.2	99.8
1.95	81	.1	99.9
2.00	63	.1	100.0
	76 483	100.0	

Medelvärde = 0.90

Standardavvikelse = .40